

Särskild rapport

Genomförandet av dricksvattendirektivet: vattenkvaliteten och tillgången till vatten har förbättrats i Bulgarien, Ungern och Rumänien, men det behövs fortsatt stora investeringar

(i enlighet med artikel 287.4 andra stycket i EUF-fördraget)

EUROPEISKA
REVISIONSRÄTTEN

Granskningsteam

I våra särskilda rapporter redovisar vi resultatet av våra revisioner av EU:s politik och program eller av förvaltningsteman kopplade till specifika budgetområden. För att uppnå så stor effekt som möjligt väljer vi ut och utformar granskningsuppgifterna med hänsyn till riskerna när det gäller resultat eller regelefterlevnad, storleken på de aktuella inkomsterna eller utgifterna, framtida utveckling och politiskt intresse och allmänintresse.

Denna effektivitetsrevision utfördes av revisionsrättens avdelning II – där ledamoten Iliana Ivanova är ordförande – som är specialiserad på utgiftsområdena investeringar för sammanhållning, tillväxt och inkludering. Revisionsarbetet leddes av ledamoten George Pufan, med stöd av Patrick Weldon (kanslichef), Mircea Radulescu (attaché), Alain Vansilliette och Myriam Cazzaniga (förstechefer), Paolo Pesce (uppgiftsansvarig) och Zuzana Gullova, Zhivka Kalaydzhieva, Attila Horvay-Kovács och Ana Popescu (revisorer).

Från vänster till höger: Paolo Pesce, Myriam Cazzaniga, Patrick Weldon, George Pufan, Attila Horvay-Kovács och Zhivka Kalaydzhieva.

INNEHÅLL

	Punkt
Förkortningar och ordförklaringar	
Sammanfattning	I - VI
Inledning	1 - 23
Revisionens inriktning och omfattning samt revisionsmetod	24 - 28
Iakttagelser	29 - 106
Dricksvattendirektivet från 1998 hade genomförts i de flesta avseenden i slutet av 2016	29 - 67
Den nationella lagstiftningen i de besökta medlemsstaterna överensstämmer med kraven i dricksvattendirektivet	31 - 34
Undantag från dricksvattendirektivet som beviljats i Ungern och Rumänien, men inte i Bulgarien	35 - 41
Brister i fråga om dricksvattendirektivets kontrollmekanismer	42 - 56
Information till konsumenterna om dricksvattenkvaliteten är inte lätt tillgänglig	57 - 59
En översyn av dricksvattendirektivet har tagits med i kommissionens arbetsprogram för 2017	60 - 67
Alla granskade projekt med finansiering genom Eruf/Sammanhållningsfonden har gett bättre dricksvatten i de berörda områdena, men vattenförluster är fortfarande ett vanligt problem	68 - 88
Överlag hade de granskade projekten med finansiering genom Eruf/Sammanhållningsfonden uppnått merparten av sina mål vid slutförandet, men ibland var de försenade	73 - 81
Förlusterna i dricksvattenförsörjningssystemet är fortfarande stora	82 - 88
Betydande finansiering utöver EU:s medfinansiering behövs fortfarande för att ge tillgång till dricksvatten av bra kvalitet och för att garantera adekvat underhåll av de EU-finansierade investeringarna	89 - 106
Investeringsgapet för de tre besökta medlemsstaterna fram till 2020 uppskattas till 6 miljarder euro	90 - 95
Användaravgifterna räcker inte till för att säkra projektens hållbarhet	96 - 106

Slutsatser och rekommendationer

107 - 115

Bilaga I – Erufs och Sammanhållningsfondens utgifter för förvaltning och försörjning av dricksvatten (programperioderna 2007–2013 och 2014–2020)

Bilaga II – Dricksvattenkällor i EU

Bilaga III – Tidigare rapporter från revisionsrätten och de viktigaste slutsatserna

Bilaga IV – Överträdelseförfaranden med avseende på dricksvattendirektivet i de medlemsstater som besöktes

Bilaga V – Översikt över granskade projekt

Kommissionens svar

FÖRKORTNINGAR OCH ORDFÖRKLARINGAR

Begränsad kontroll	Syftet med begränsad kontroll är att avgöra om dricksvattnet uppfyller relevanta parametervärden i dricksvattendirektivet. Genom begränsad kontroll tillhandahålls regelbundet information om den organoleptiska (t.ex. ett ämnes färg eller lukt eller hur det känns att ta på) och mikrobiologiska kvaliteten hos dricksvattnet liksom information om ändamålsenligheten i dricksvattenberedningen (särskilt desinfektionen) där sådan används. Endast vissa parametrar som förtecknas i direktivet måste ingå i den begränsade kontrollen.
Dricksvattendirektivet	Rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten (EGT L 330, 5.12.1998, s. 32).
EU-13	Med EU-13 avses de medlemsstater som blev medlemmar i EU 2004 eller senare. Dessa är Bulgarien, Tjeckien, Estland, Kroatien, Cypern, Lettland, Litauen, Ungern, Malta, Polen, Rumänien, Slovakien och Slovenien.
EUF-fördraget	Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Europa 2020-strategin	Europa 2020 är EU:s tioårsstrategi för sysselsättning och tillväxt. Den lanserades 2010 för att skapa förutsättningar för en smart och hållbar tillväxt för alla. Strategin innehåller fem överordnade mål som rör sysselsättning, forskning och utveckling, klimat och energi, utbildning samt social delaktighet och fattigdomsbekämpning. Europeiska rådets slutsatser av den 17 juni 2010 med hänvisning till KOM(2010) 2020 slutlig, 3.3.2010, <i>Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla</i> .
Europeiska miljöbyrån (EEA)	Europeiska miljöbyrån är en av EU:s decentraliserade byråer. Den tillhandahåller oberoende miljöinformation till dem som utformar, antar, genomför och utvärderar miljöpolitiken, men också till allmänheten. Miljöbyrån samlar in uppgifter och utför bedömningar inom ett brett spektrum av områden som rör miljön.
Europeiska nätverket för miljöinformation och miljöövervakning (Eionet)	Eionet är ett partnerskapsnätverk för Europeiska miljöbyrån och dess medlemmar och samarbetsländer. Det består av miljöbyrån, sex europeiska ämnescentrum och ett nätverk av cirka 1 000 experter från 39 länder inom upp till 400 nationella organ som sysslar med miljöinformation. Genom Eionet samordnar miljöbyrån tillhandahållandet av miljöuppgifter från enskilda länder.
Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf)	Europeiska regionala utvecklingsfonden syftar till att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen inom EU genom att avhjälpa de viktigaste regionala obalanserna via

	ekonomiskt stöd till infrastruktursatsningar och produktiva jobbskapande investeringar, främst för företag.
Förhandsvillkor	Förhandsvillkor är villkor, baserade på förutbestämda kriterier som fastställs i partnerskapsöverenskommelser, som anses utgöra nödvändiga förutsättningar för att det EU-stöd som omfattas av partnerskapsöverenskommelserna ska användas ändamålsenligt och effektivt. När medlemsstaterna utarbetade operativa program inom Eruf, Sammanhållningsfonden och ESF för programperioden 2014–2020 skulle de bedöma om dessa villkor uppfylldes. Om de inte uppfylldes måste handlingsplaner utarbetas så att de garanterat uppfylldes senast den 31 december 2016.
Förvaltande myndighet	En förvaltande myndighet är en nationell, regional eller lokal offentlig myndighet (eller annat offentligt eller privat organ) som en medlemsstat har utsett att förvalta ett operativt program. I dess uppgifter ingår att välja ut vilka projekt som ska finansieras, övervaka hur projekten genomförs och rapportera till kommissionen om finansiella aspekter och uppnådda resultat. Den förvaltande myndigheten är också det organ som beslutar om finansiella korrigeringar för stödmottagare efter revisioner som utförts av kommissionen, Europeiska revisionsrätten eller en behörig myndighet i en medlemsstat.
Gemensamt stöd till projekt i de europeiska regionerna (Jaspers)	Jaspers är ett partnerskap för tekniskt stöd mellan tre parter (Europeiska kommissionen, Europeiska investeringsbanken och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling). Jaspers ger oberoende rådgivning till mottagarländer för att hjälpa dem att förbereda större projekt av hög kvalitet som ska medfinansieras genom två av EU:s struktur- och investeringsfonder (Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden).
Indikatorparameter	Indikatorparametrar är en blandning av mikrobiologiska, kemiska och radiologiska parametrar som ger information om beredningsprocesser och den organoleptiska kvaliteten på dricksvatten.
Landsspecifika rekommendationer	Landsspecifika rekommendationer är rekommendationer som rör strukturella utmaningar som bör hanteras genom fleråriga investeringar vilka direkt faller inom tillämpningsområdet för de europeiska struktur- och investeringsfonderna enligt vad som anges i de fondspecifika förordningarna. De antas av kommissionen i enlighet med artiklarna 121.2 och 148.4 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).
Medborgarinitiativ	Ett europeiskt medborgarinitiativ är en uppmaning till

	kommissionen att föreslå lagstiftning i frågor där EU har behörighet att lagstifta. Ett medborgarinitiativ måste stödjas av minst en miljon EU-medborgare från minst 7 av EU:s 28 medlemsstater. Ett minsta antal underskrifter krävs i var och en av dessa 7 medlemsstater. De bestämmelser och förfaranden som gäller för medborgarinitiativet anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 211/2011 av den 16 februari 2011 om medborgarinitiativet (EUT L 65, 11.3.2011, s. 1).
Operativt program	I ett operativt program anges en medlemsstats prioriteringar och särskilda mål och där beskrivs hur finansieringen (EU-finansiering och nationell offentlig och privat medfinansiering) kommer att användas under en viss period (för närvarande sju år) för att finansiera projekt. Projekten inom ett operativt program måste bidra till ett visst antal mål. Operativa program kan finansieras via Eruf, Sammanhållningsfonden och/eller ESF. Det operativa programmet utarbetas av medlemsstaten och måste godkännas av kommissionen innan några medel kan betalas ut från EU:s budget. Operativa program kan endast ändras under programperioden om båda parterna är överens.
Plan för säker dricksvattenförsörjning	Konceptet med planer för säker dricksvattenförsörjning infördes av Världshälsoorganisationen (WHO) 2004. Det handlar om en omfattande riskbedömnings- och riskhanteringsstrategi som inbegriper alla steg i vattenförsörjningen, från vattentäkt till konsument. Vattenaktörer och folkhälsomyndigheter bör helst utveckla en plan för säker dricksvattenförsörjning för varje enskilt vattenförsörjningsområde.
Programmet om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refit-programmet)	Inom ramen för Refit-programmet granskar kommissionen löpande och systematiskt hela beståndet av EU-lagstiftning för att identifiera onödiga bördor, inkonsekvenser och verkningslösa åtgärder och hitta sätt att åtgärda dessa.
Programperiod	Den fleråriga ram inom vilken utgifterna via Eruf, ESF och Sammanhållningsfonden planeras och genomförs.
Sammanhållningsfonden	Sammanhållningsfonden syftar till att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen inom Europeiska unionen genom att finansiera miljö- och transportprojekt i medlemsstater vars BNI per capita är lägre än 90 % av EU-genomsnittet.
Små vattenförsörjningsområden	Små vattenförsörjningsområden är områden som tillhandahåller mindre än 1 000 m ³ vatten per dag i genomsnitt eller försörjer färre än 5 000 personer.

Stora vattenförsörjningsområden	Stora vattenförsörjningsområden är områden som tillhandahåller mer än 1 000 m ³ vatten per dag i genomsnitt eller försörjer fler än 5 000 personer.
Större projekt	Ett projekt som består av ett antal ur ekonomisk synpunkt odelbara arbeten, som fyller en precis, teknisk funktion, som har ett klart angivet syfte och vilkas totala kostnad enligt bedömningen när bidraget från fonderna fastställs överstiger 50 miljoner euro. Det handlar i allmänhet om storskaliga infrastrukturprojekt inom transport, miljö eller andra sektorer som kultur, utbildning, energi eller IKT. Kommissionens godkännande krävs på övergripande projektnivå. För programperioden 2014–2020 höjdes tröskelvärdet till 75 miljoner euro i de fall insatserna bidrar till det tematiska målet enligt artikel 9 första stycket punkt 7 – ”Att främja hållbara transporter och få bort flaskhalsar i viktig nätinфраstruktur”.
Utvidgad kontroll	Syftet med utvidgad kontroll är att tillhandahålla de uppgifter som krävs för att avgöra om dricksvattendirektivets samtliga parametervärden iakttas eller ej. Alla parametrar som fastställts i enlighet med bilaga I till dricksvattendirektivet omfattas av utvidgad kontroll.
Vattenförsörjningsområde	Ett vattenförsörjningsområde är ett geografiskt avgränsat område inom vilket dricksvatten tas från en eller flera källor, och inom vilket vattenkvaliteten kan anses vara i stort sett enhetlig.
Vattensvinn	Vattensvinn utgörs i huvudsak av vatten som läcker ut från systemet innan det når fram till slutkonsumenten (tekniska eller fysiska förluster) och vatten som konsumeras utan korrekt debitering, till exempel genom olagliga anslutningar eller felaktig mätning av förbrukning (kommersiella eller synbarliga förluster). Den förstnämnda typen av förluster leder till ökade produktionskostnader i onödan (eftersom mer vatten än vad som behövs måste produceras) medan den senare innebär uteblivna intäkter. Vattensvinnet uppskattas i regel genom att förhållandet mellan vatteninflöden och utflöden i systemet fastställs. I denna rapport används termen ”vattenförluster” synonymt med ”vattensvinn”.

SAMMANFATTNING

Dricksvattendirektivet

I. Vatten är en förutsättning för liv på jorden. Såväl våra ekosystem som vårt samhälle och vår ekonomi behöver rent sötvatten i tillräckliga mängder för att fungera. Att skydda EU-medborgarnas hälsa genom att säkra tillgången till dricksvatten av bra kvalitet har varit en del av EU:s politik under många år. Sedan 1975 har EU antagit lagstiftning om vatten som syftar till att skydda konsumenter och vattenanvändare mot skadliga effekter. Ett direktiv om normer för vatten avsett att användas som dricksvatten, ”dricksvattendirektivet”, antogs 1980 och reviderades 1998. Detta direktiv revideras för närvarande.

Hur vi genomförde revisionen

II. Revisionens syfte var att bedöma huruvida EU:s åtgärder har lett till att medborgarna fått säkrare tillgång till dricksvatten av bra kvalitet i Bulgarien, Ungern och Rumänien. Framför allt undersökte vi huruvida kraven i dricksvattendirektivet har uppfyllts, huruvida de granskade projekten som finansierats genom Eruf/Sammanhållningsfonden har förbättrat kvaliteten på dricksvattnet och tillgången till vattenförsörjning samt huruvida de genererade intäkterna och den kompletterande nationella offentliga finansieringen räcker till för att säkra underhållet av och hållbarheten i de EU-finansierade investeringarna i infrastruktur för dricksvattenförsörjning.

III. Eruf/Sammanhållningsfonden tillhandahåller 3,7 miljarder euro för förvaltning och försörjning av dricksvatten mellan 2007 och 2020 i dessa tre medlemsstater. Revisionen omfattade perioden från de besökta medlemsstaternas anslutning till EU och fram till slutet av 2016.

Detta kom vi fram till

IV. Överlag drog vi slutsatsen att medborgarnas tillgång till och försörjning med dricksvatten av bra kvalitet i Bulgarien, Ungern och Rumänien har förbättrats. Detta beror till stor del på de betydande investeringar finansierade genom Eruf och Sammanhållningsfonden som gjorts de senaste åren. Det finns dock fortfarande flera områden där medborgarna försörjs med vatten från det offentliga försörjningsnätet som inte fullt ut uppfyller EU:s normer

enligt dricksvattendirektivet från 1998. Dessutom behövs ytterligare betydande nationella offentliga och privata investeringar för att garantera att alla medborgare i dessa medlemsstater får tillgång till vatten av bra kvalitet och att EU-finansierade investeringar i vattenanläggningar kan underhållas på det sätt som krävs.

Vi lämnar följande rekommendationer

V. Kommissionen bör göra följande:

- a) Följa upp brister i medlemsstaternas kontroll, baserat på befintlig rapportering, och genomdriva dricksvattendirektivets krav i det avseendet.
- b) Inom ramen för den pågående revideringen av dricksvattendirektivet ta upp följande frågor på lämpligt sätt:
 - b)1 Förbättring av tillhandahållandet av information från medlemsstaterna till kommissionen angående undantag som rör små vattenförsörjningsområden.
 - b)2 Utvidgning av rapporteringskraven så att de omfattar små vattenförsörjningsområden.
 - b)3 Regelbunden rapportering som garanterar att aktuella uppgifter om efterlevnaden av dricksvattendirektivet samlas in från medlemsstaterna. Kommissionen bör överväga möjligheten att använda alternativa it-verktyg (t.ex. datainsamling från nationella myndigheter) för att underlätta rapporteringsarbetet så att det går snabbare och se till att aktuella uppgifter finns tillgängliga.
 - b)4 Skärpning av kraven på att tillgängliggöra tillräckliga och aktuella uppgifter om dricksvattenkvaliteten för konsumenterna.
- c) Stödja medlemsstaterna i främjandet av åtgärder som syftar till att minska vattenförluster. Det kan uppnås exempelvis genom att låta minskning av vattenförluster omfattas av EU-finansiering på området dricksvatteninfrastruktur, eller genom ökad insyn i fråga om vattenförluster.

VI. Medlemsstaterna bör göra följande:

- a) Kräva att planer för att uppnå en viss minskning av vattenförlusterna ingår som ett urvalskriterium för alla vattenanläggningsprojekt, så att nationella mål kan uppfyllas.
- b) Se till att vattenavgifterna säkrar hållbarheten i vatteninfrastrukturen, inbegripet underhåll och förnyelse.
- c) Om nödvändigt överväga att ge ekonomiskt eller annat stöd till hushåll som inte har råd att betala kostnaderna för vattentjänster och samtidigt säkra full kostnadstäckning genom strukturen för vattenavgifter.

INLEDNING

EU:s dricksvattendirektiv

1. Vatten är en förutsättning för liv på jorden. Såväl våra ekosystem som vårt samhälle och vår ekonomi behöver rent sötvatten i tillräckliga mängder för att fungera. Att skydda EU-medborgarnas hälsa genom säker tillgång till dricksvatten av bra kvalitet har varit en del av EU:s politik under många år. Sedan 1975 har EU antagit lagstiftning om vatten som syftar till att skydda konsumenter och vattenanvändare mot skadliga effekter. Att garantera alla européer säker tillgång till vatten av hög kvalitet ingår också som en del i EU:s miljöpolitik¹.
2. Ett första direktiv om kvaliteten på dricksvatten i medlemsstaterna antogs 1975². Ett ytterligare direktiv som rör normer för dricksvatten är det så kallade "dricksvattendirektivet" som syftar till att skydda människors hälsa från skadliga effekter av alla slags föroreningar av dricksvatten (se **ruta 1**). Det antogs 1980³ och reviderades 1998⁴. Detta direktiv revideras för närvarande.

Ruta 1 – Dricksvattendirektivet

Genom dricksvattendirektivet fastställs kvalitetsnormer för dricksvatten inom EU för 48 parametrar som medlemsstaterna måste kontrollera och testa regelbundet. Parametrarna är indelade i tre kategorier:

- Mikrobiologiska parametrar (relevanta för människors hälsa) som framför allt innefattar parametrarna *E. coli* och enterokocker.

¹ Europeiska miljöbyrån, <http://www.eea.europa.eu>.

² Rådets direktiv 75/440/EEG av den 16 juni 1975 om den kvalitet som krävs på det ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna (EGT L 194, 25.7.1975, s. 26).

³ Rådets direktiv 80/778/EEG av den 15 juli 1980 om kvaliteten på vatten avsett att användas som dricksvatten (EGT L 229, 30.8.1980, s. 11).

⁴ Rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten (EGT L 330, 5.12.1998, s. 32).

- Kemiska parametrar (relevanta för människors hälsa) som innefattar allt från specifika ämnen som olika metaller eller organiska föreningar till generiska ämnen som bekämpningsmedel och biprodukter vid desinfektion.
- Indikatorparametrar, som ger information om beredningsprocesser och den organoleptiska (t.ex. ett ämnes färg eller lukt eller hur det känns att ta på) och estetiska kvaliteten på dricksvattnet. Indikatorparametrarna är en blandning av mikrobiologiska, kemiska och radiologiska parametrar. Om en indikatorparameter inte uppfylls ger det en signal om att det kan finnas ett problem med vattenförsörjningen som behöver undersökas för att avgöra huruvida det föreligger någon risk för människors hälsa.

3. Direktivet innehåller en möjlighet för medlemsstaterna att genom undantag temporärt avvika från de gällande normerna för vattenkvalitet. Undantagen gäller i högst tre år och kan förlängas två gånger (ytterligare tre år för varje förlängning).

Kontroll och rapportering

4. Medlemsstaterna har en skyldighet att fastställa vattenförsörjningsområden och lämpliga kontrollprogram i enlighet med de minimikrav som anges i dricksvattendirektivet⁵. I dricksvattendirektivet görs en indelning enligt följande:

- Områden som tillhandahåller mer än 1 000 m³ vatten per dag i genomsnitt, eller försörjer fler än 5 000 personer, benämns vanligtvis "stora vattenförsörjningsområden".
- Områden som tillhandahåller mindre än 1 000 m³ vatten per dag i genomsnitt, eller försörjer färre än 5 000 personer, benämns vanligtvis "små vattenförsörjningsområden".
- Områden som tillhandahåller mindre än 10 m³ vatten per dag i genomsnitt, eller försörjer färre än 50 personer, benämns vanligtvis "mycket små vattenförsörjningsområden".

5. Dessutom kräver direktivet att aktuella uppgifter är tillgängliga för konsumenterna⁶ och att medlemsstaterna vart tredje år offentliggör en rapport om kvaliteten på dricksvattnet,

⁵ Artikel 7 i och bilagorna II och III till dricksvattendirektivet.

som täcker in de tre år som gått. Dessa rapporter ska offentliggöras inom ett kalenderår från slutet av rapporteringsperioden och skickas till kommissionen inom två månader från offentliggörandet.

6. Europeiska miljöbyrån (EEA) samlar in uppgifter om vattenkvalitet från medlemsstaterna för kommissionens räkning via ett internetbaserat rapporteringsverktyg⁷. Europeiska miljöbyrån ansvarar också för kvalitetskontrollen av uppgifterna i databasen och upprättar nationella databaser som verifieras av medlemsstaterna. Baserat på dessa uppgifter offentliggör kommissionen en sammanfattande rapport om dricksvattenkvaliteten i EU som helhet inom nio månader från det att medlemsstaternas rapporter mottagits.

7. I den rapporten, som är det viktigaste verktyget för att upptäcka brister i efterlevnaden av de parametervärden som anges i dricksvattendirektivet, ska det finnas rapporter från varje medlemsstat om kvaliteten på dricksvattnet i alla stora vattenförsörjningsområden. Rapporteringen om små vattenförsörjningsområden är frivillig. Medlemsstaterna kan undanta mycket små vattenförsörjningsområden, det vill säga enskilda vattentäkter som tillhandahåller mindre än 10 m³ vatten per dag i genomsnitt eller försörjer färre än 50 personer, från dricksvattendirektivets bestämmelser.

Kvaliteten på dricksvattnet i EU

8. Inom ramen för dricksvattendirektivets krav på bedömning av dricksvattenkvaliteten utförs flera miljoner analyser per år i medlemsstaterna. Under rapporteringsperioden 2011–2013 utfördes exempelvis 4,1 miljoner analyser avseende mikrobiologiska parametrar, 7,1 miljoner avseende kemiska parametrar och 17,5 miljoner avseende indikatorparametrar (se **ruta 1**). Om minst 99 % av alla analyser som utförts under ett givet år uppfyller angivna normer anses medlemsstaten efterleva det parametervärde som anges i dricksvattendirektivet.

9. När det gäller indikatorparametrar innebär det faktum att ett gränsvärde överskrids inte nödvändigtvis bristande efterlevnad av direktivet, eftersom det i de flesta fall inte föreligger

⁶ Artikel 13 i dricksvattendirektivet.

⁷ <http://rod.eionet.europa.eu/obligations/171>.

någon direkt fara för människors hälsa. Även om de flesta indikatorparametrar inte utgör ett direkt hot mot människors hälsa kan de ha en indirekt påverkan på vattenkvaliteten genom vattnets utseende, smak eller doft och därmed påverka om konsumenterna accepterar det som dricksvatten. Exempelvis är gränsvärdet för järn enligt direktivet 200 µg/l. Vid en järnhalt på 300 µg/l eller mer får vattnet en tydlig smak och blir grumligt och färgat. Följden blir att konsumenterna tycker att det smakar illa. Det hälsobaserade gränsvärdet är dock 2 000 µg/l, vilket alltså är betydligt högre än vad som är acceptabelt för konsumenten. Indikatorparametrar kan också inverka på vattenberedningen. Exempelvis kan förekomsten av organiskt material leda till otillräcklig desinfektion.

10. I allmänhet är dricksvattenkvaliteten god inom EU⁸. De allra flesta stora vattenförsörjningsområden uppfyller i hög grad de mikrobiologiska och kemiska parametervärden som anges i dricksvattendirektivet (se detaljer i **tabell 1**). Dessutom har den övergripande efterlevnaden i EU förbättrats avsevärt jämfört med rapporteringsperioden 2008–2010⁹.

⁸ COM(2016) 666 final, 20.10.2016, *Sammanfattande rapport om kvaliteten på dricksvattnet i EU med en granskning av medlemsstaternas rapporter för perioden 2011–2013 enligt artikel 13.5 i direktiv 98/83/EG*.

⁹ COM(2014) 363 final, 16.6.2014, *Sammanfattande rapport om kvaliteten på dricksvattnet i EU med en granskning av medlemsstaternas rapporter för perioden 2008–2010 enligt direktiv 98/83/EG*.

Tabell 1 – Medlemsstater¹ och efterlevnadsgrad

	2008–2010	2011–2013
Övergripande efterlevnadsgrad för mikrobiologiska parametrar		
> 99 %	23	27
95 % < X < 99 %	4	-
< 95 %	-	-
Övergripande efterlevnadsgrad för kemiska parametrar		
> 99 %	11	26
95 % < X < 99 %	11	1 ²
< 95 %	5	-
Övergripande efterlevnadsgrad för indikatorparametrar		
> 99 %	7	21
95 % < X < 99 %	10	5 ³
< 95 %	10	1 ⁴

¹ Kroatien, som blev medlem i EU först den 1 juli 2013, ingick inte i rapporteringsprocessen för 2011–2013.

² Ungern.

³ Danmark, Cypern, Lettland, Ungern och Slovenien.

⁴ Malta rapporterade en genomsnittlig efterlevnadsgrad på 90 % för indikatorparametrarna på grund av en väldigt låg efterlevnadsgrad för klorid.

Källa: Revisionsrättens beräkning baserat på uppgifter som offentliggjorts i sammanfattande rapporter om kvaliteten på dricksvattnet i EU.

11. När det gäller små vattenförsörjningsområden (som försörjer omkring 65 miljoner människor i EU som helhet) var den genomsnittliga efterlevnadsgraden för rapporteringsperioden 2011–2013 över 98 %¹⁰. Denna övergripande siffra visar på framsteg jämfört med rapporteringsperioden 2008–2010 då i genomsnitt endast 59 % av alla små vattenförsörjningsområden uppfyllde kraven i dricksvattendirektivet fullt ut¹¹. För perioden 2008–2010 rapporterade alla medlemsstater utom Tjeckien om små vattenförsörjningsområden. För rapporteringsperioden 2011–2013 var det emellertid bara omkring hälften av medlemsstaterna (motsvarande cirka 34,6 miljoner konsumenter som försörjs via små vattenförsörjningsområden) som lämnade uppgifter. Det beror på att rapporteringen om små vattenförsörjningsområden inte är obligatorisk.

¹⁰ COM(2016) 666 final, s. 2.

¹¹ Extrapolerade uppgifter från faktabladet för perioden 2008–2010 för varje medlemsstat om små vattenförsörjningsområden, http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/reporting_en.html.

12. Brister i kontrollen av små vattenförsörjningsområden togs också upp i det sjunde miljöhandlingsprogrammet, där ökade ansträngningar för att genomföra dricksvattendirektivet efterlystes, särskilt vad gäller små vattenförsörjningsområden¹².

Förluster i dricksvattenförsörjningssystem

13. En viktig fråga som påverkar dricksvattenförsörjningen är den stora andelen fysisk vattenförlust. Förlusten beror främst på läckage från distributionsnät som är dåligt underhållna eller behöver förnyas. Vattenförlusten i procent beräknas som förhållandet mellan ofakturerat vatten och den totala mängden vatten som kommer in i försörjningsnätet.

14. Av uppgifter som offentliggjordes 2014 och som avsåg perioden 2008–2010 framgår att i ungefär hälften av medlemsstaterna gick mer än 20 % av det rena dricksvattnet förlorat i distributionsnätet innan det nådde konsumenternas kranar, medan det i vissa medlemsstater rörde sig om en så hög andel som 60 %¹³. För perioden 2011–2013 tillhandahölls, till skillnad från den föregående perioden, ingen information om vattenförluster vare sig i den sammanfattande rapporten eller i medlemsstaternas rapporter.

15. Minskade förluster är viktigt ur miljösynpunkt (hushållning med resurser) och har en avgörande inverkan på vattenanläggningars resultat. Europa 2020-strategin har ett tydligt fokus på resurseffektivitet, vilket förutsätter en ökad vattenresurseffektivitet med ytterligare fördelar som minskad energianvändning för beredning och transport av vatten samt lägre vattenkostnader och minskade vattenförluster¹⁴. Även i det sjunde

¹² Europaparlamentets och rådets beslut nr 1386/2013/EU av den 20 november 2013 om ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2020 – *Att leva gott inom planetens gränser*, prioriterat mål 3, punkt 54 iii (EUT L 354, 28.12.2013, s. 171).

¹³ COM(2014) 363 final.

¹⁴ Europeiska rådet slutsatser av den 17 juni 2010 med hänvisning till KOM(2010) 2020 slutlig, 3.3.2010, *Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla*.

miljöhandlingsprogrammet framhålls behovet av att öka effektiviteten genom förnyelse av infrastrukturer¹⁵.

EU-finansiering i huvudsak via Eruf och Sammanhållningsfonden

16. Den huvudsakliga källan till EU-finansiering av vatteninfrastrukturer är de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna). Framför allt finansieras projekt genom Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Sammanhållningsfonden.

17. Många projekt som rör dricksvatten genomförs gemensamt med avloppsvattenprojekt¹⁶. Under programperioden 2007–2013 anslogs mer än 7,3 miljarder euro till projekt som rörde dricksvatten. Av detta avsattes cirka 4 miljarder euro särskilt för EU-13. För programperioden 2014–2020 är de totala anslagen för dricksvatten omkring 4,7 miljarder euro, varav omkring 3,4 miljarder euro är öronmärkta för EU-13 (se **bilaga I**).

Tillgång till dricksvatten

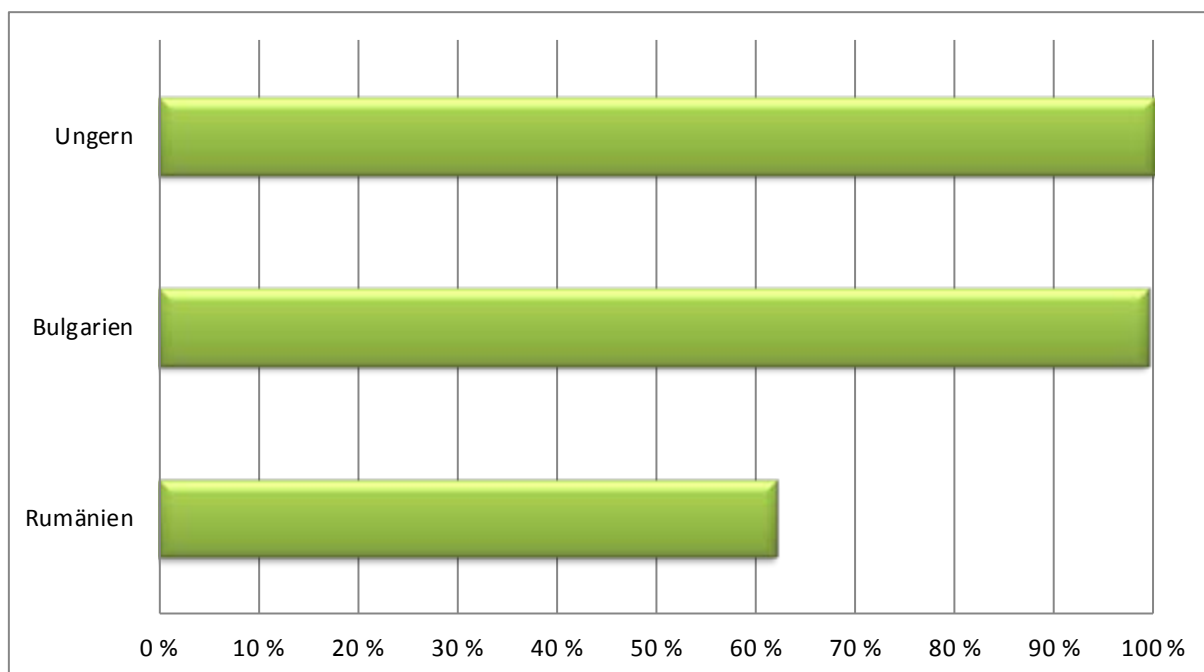
18. Tillgången till säkert dricksvatten i EU som helhet är god. Det finns dock fortfarande regioner där medborgarna inte har tillgång till vattenförsörjningstjänster. Enligt uppgifter från Eurostat¹⁷ är variationen stor mellan olika medlemsstater när det gäller hur stor andel av befolkningen som är ansluten till den offentliga vattenförsörjningen. Rumänien har den lägsta andelen. Endast 62 % av befolkningen är ansluten till den offentliga vattenförsörjningen (se **figur 1**). I **bilaga II** finns bakgrundsinformation om dricksvattenkällorna i EU.

¹⁵ Beslut nr 1386/2013/EU, prioriterat mål 2, punkt 41.

¹⁶ De totala EU-anslagen för avloppsvattenprojekt under programperioden 2007–2013 var omkring 14,6 miljarder euro, varav cirka 10 miljarder euro gick till EU-13. För perioden 2014–2020 ligger anslagen på omkring 10 miljarder euro, varav 7 miljarder euro avsatts för EU-13.

¹⁷ Eurostat – Befolkning som är ansluten till den offentliga vattenförsörjningen, kod ten00012.

Figur 1 – Andel av befolkningen som var ansluten till den offentliga vattenförsörjningen 2013 i de besökta medlemsstaterna

Källa: Eurostat.

19. I december 2013 samlade EU-medborgarinitiativet "Right2Water" närmare 1,9 miljoner underskrifter från alla medlemsstater. Initiativet uppmanar kommissionen att "väcka förslag om lagstiftning som förverkligar den av Förenta nationerna erkända mänskliga rättigheten till vatten och sanitet, och främjar försörjning av vatten och sanitet som oumbärliga offentliga tjänster för alla"¹⁸. År 2014 offentliggjorde kommissionen sin bedömning av det stöd som EU redan tillhandahållit för dricksvatten av bra kvalitet och uppmuntrade medlemsstaterna att säkra tillgången till en minsta vattenförsörjning för alla EU-medborgare¹⁹.

Vattenavgifter

20. De principer som ska tillämpas vid fastställandet av vattenavgifter, nämligen vattentjänsternas kostnadstäckning och överkomlighet, anges i ramdirektivet om vatten

¹⁸ <http://www.right2water.eu/>

¹⁹ COM(2014) 177 final, 19.3.2014, Meddelande från kommissionen om det europeiska medborgarinitiativet "Vatten och sanitet är en mänsklig rättighet! Vatten är en samhällsnytta, inte en handelsvara!".

från 2000²⁰. I praktiken bör avgifterna åtminstone täcka drifts- och underhållskostnader samt en betydande del av tillgångarnas avskrivningskostnader för att kunna bidra till hållbarheten hos vatteninfrastrukturerna.

21. Samtidigt måste vattentjänsterna vara överkomliga för kunderna med hänsyn till sociala förhållanden. När medlemsstaterna fastställer vattenavgifter kan de beakta sociala, miljömässiga och ekonomiska effekter för att försöka se till att kostnaden för vattentjänster blir rimlig. I kommissionens riktlinjer anges 4 % av hushållsinkomsten som en allmänt accepterad nivå på rimlig kostnad, det vill säga den sammanlagda vattenkostnaden (dricksvatten och avloppsvatten) kan motsvara 4 % av hushållsinkomsten²¹.

Revisionsrättens tidigare granskningar och andra undersökningar på senare tid om vattenpolitik

22. De senaste åren har vi offentliggjort flera rapporter om vattenpolitik och EU:s investeringar i infrastruktur för dricksvatten och avloppsvatten²². I **bilaga II** finns en sammanfattning av de viktigaste slutsatserna.

23. I maj 2015 offentliggjorde Europaparlamentets utredningstjänst en rapport om dricksvattendirektivet²³.

²⁰ Artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1).

²¹ Europeiska kommissionen, *Den nya programperioden 2007–2013 – Metodhandledningar – Arbetsdokument 4 – Vägledning om metoderna för kostnads-nyttanalyser*, 8/2006.

²² Särskild rapport nr 9/2010 *Används de utgifter inom EU:s strukturåtgärder som avser vattenförsörjning till hushållen på bästa möjliga sätt?*, särskild rapport nr 4/2014 *Integrering av EU:s vattenpolitikmål i den gemensamma jordbrukspolitiken: delvis en framgång*, särskild rapport nr 2/2015 *EU:s anslag till anläggningar för rening av avloppsvatten från tätbebyggelse i Donaus avrinningsområde: mer måste göras för att hjälpa medlemsstaterna att uppfylla EU:s politiska mål när det gäller avloppsvatten*, särskild rapport nr 23/2015 *Vattenkvaliteten i Donaus avrinningsområde: framsteg har gjorts i genomförandet av ramdirektivet för vatten men det återstår fortfarande en hel del att göra* och särskild rapport nr 3/2016 *Bekämpning av eutrofieringen i Östersjön: fler och mer ändamålsenliga åtgärder krävs* (<http://eca.europa.eu>).

²³ Europaparlamentets utredningstjänst, *Water legislation, Cost of Non-Europe Report* (vattenlagstiftning – rapport om kostnader för avsaknad av åtgärder på EU-nivå) maj 2015.

REVISIONENS INRIKTNING OCH OMFATTNING SAMT REVISIONSMETOD

24. Vid denna revision bedömde vi huruvida EU:s åtgärder har lett till att medborgarna fått säkrare tillgång till dricksvatten av bra kvalitet i Bulgarien, Ungern och Rumänien. Vi undersökte framför allt huruvida

- kraven enligt dricksvattendirektivet har uppfyllts,
- de granskade projekten som finansierats genom Eruf/Sammanhållningsfonden har förbättrat kvaliteten på dricksvattnet och tillgången till vattenförsörjningen,
- de genererade intäkterna och den kompletterande nationella offentliga finansieringen räcker till för att säkra underhållet av och hållbarheten i de EU-finansierade investeringarna i infrastruktur för dricksvattenförsörjning.

25. Vi beslöt att fokusera på medlemsstaterna i EU-13 eftersom vi redan 2010 hade offentliggjort en särskild rapport på temat dricksvatten under programperioden 2000–2006 med inriktning på EU-15²⁴. De granskade medlemsstaterna valdes ut främst på grund av mängden EU-medel som de tilldelats mellan 2007 and 2020 (3,7 miljarder euro, vilket motsvarar omkring 50 % av de totala anslagen för dricksvattenförvaltning och dricksvattenförsörjning för EU-13, se ***bilaga I***), den begränsade tillgången till dricksvatten (i fråga om Rumänien) och de omfattande vattenförluster som rapporterats under perioden 2008–2010.

26. Granskningen baserades på bevis som tillhandahållits av kommissionen och de besökta medlemsstaterna och utfördes bland annat genom följande:

- Intervjuer med företrädare för generaldirektoratet för miljö och generaldirektoratet för regional- och stadspolitik.
- En analytisk granskning av relevant EU-dokumentation och nationell dokumentation.

²⁴ Särskild rapport nr 9/2010.

- Intervjuer med företrädare för miljöministeriet, hälsoministeriet, den förvaltande myndigheten, regleringsorgan etc. i de utvalda medlemsstaterna.
- Besök och granskningar av nio projekt finansierade genom Eruf/Sammanhållningsfonden (tre i vardera av de tre medlemsstater som vi besökte), inbegripet projektdokumentation, såsom ansökningar, bidragsöverenskommelser, rapporter och andra dokument med koppling till genomförandet av projekt.
- Intervjuer med vattenaktörer, projektstödmottagare och förvaltande myndigheter för de nio granskade projekten.

27. De dricksvattenprojekt som finansierats genom Eruf/Sammanhållningsfonden och som granskats vid denna revision rör alla aspekter av infrastruktur med koppling till dricksvattencykeln. De omfattar skapande eller återställande av vattentäkter (se **bild 1**), beredningsanläggningar (se **bild 2**), lagring och överföring genom rör (se **bild 3**) och pumpstationer. Vart och ett av de utvalda projekten återfanns bland de 20 projekt som hade fått den högsta medfinansieringen från EU under programperioden 2007–2013 i var och en av medlemsstaterna. De valdes för att illustrera nyckelaspekter av uppfyllandet av dricksvattendirektivets mål samt frågor om tillgång, förluster och kvalitet.

Bild 1 – Flyttbart vattenintag i Călărași (Rumänien)

Källa: Europeiska revisionsrätten.

Bild 2 – Utrustning för vattenberedning vid beredningsanläggningen Bogyiszló i Szekszárd (Ungern)

Källa: Europeiska revisionsrätten.

Bild 3 – Utgrävningsarbeten i Veliko Tarnovo (Bulgarien)

©Den förvaltande myndigheten för det operativa programmet för miljön i Bulgarien.

28. Revisionen omfattade perioden från de besökta medlemsstaternas anslutning till EU och fram till slutet av 2016.

IAKTTAGELSER

Dricksvattendirektivet från 1998 hade genomförts i de flesta avseenden i slutet av 2016

29. Europeiska unionen kan inte uppnå sina politiska mål om inte medlemsstaterna tillämpar EU:s lagstiftning på det sätt som krävs. Medlemsstaterna ansvarar för att direktiv införlivas korrekt i deras nationella lagstiftning inom angivna tidsramar. Dessutom ansvarar de för att EU:s hela regelverk tillämpas och genomförs korrekt²⁵. Kommissionen ansvarar för att övervaka medlemsstaternas ansträngningar och säkerställa efterlevnaden av EU:s lagstiftning, om så krävs genom att inleda formella rättsliga förfaranden²⁶.

²⁵ Artikel 291.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

²⁶ Artikel 17 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget).

30. Den viktigaste lagstiftningen som rör kvaliteten på dricksvatten är dricksvattendirektivet.

Mot den bakgrunden bedömde vi huruvida

- de besökta medlemsstaterna har införlivat dricksvattendirektivet korrekt i sin nationella lagstiftning och uppfyllt kraven i det,
- konsumenterna har tillgång till tjäniligt dricksvatten i de besökta medlemsstaterna,
- kontrollsystemen ger information om genomförandet av dricksvattendirektivet,
- konsumenterna har tillgång till aktuella uppgifter om kvaliteten på dricksvattnet,
- kommissionen regelbundet ser över de vetenskapliga och tekniska aspekterna av dricksvattendirektivet.

Den nationella lagstiftningen i de besökta medlemsstaterna överensstämmer med kraven i dricksvattendirektivet

31. Att dricksvattendirektivet införlivas på ändamålsenligt sätt i nationell lagstiftning är en förutsättning för att dricksvattenkvaliteten ska nå upp till en gemensam säkerhetsnivå i hela EU. Från dagen för anslutning till EU²⁷ måste kommissionen se till att de nationella lagstiftningarna överensstämde med bestämmelserna i EU:s ramlagstiftning, utom i de fall specifika undantag beviljats enligt anslutningsfördragen.

32. Kommissionen utför kontroller av överensstämmelse genom att jämföra texten i den nationella lagstiftningens artiklar med kraven i EU:s direktiv. Detta gjordes 2004 för Ungern och 2007 för Bulgarien och Rumänien.

33. I fråga om de tre medlemsstater som vi besökte fann kommissionen att de nationella lagstiftningarna inte i alla avseenden överensstämde med dricksvattendirektivet. Därför

²⁷ 1 maj 2004 för Ungern och 1 januari 2007 för Bulgarien och Rumänien.

inleddes överträdelseförfaranden (se **ruta 2**) mot Ungern 2008 och mot Bulgarien och Rumänien 2009²⁸ (se **bilaga III**).

Ruta 2 – Överträdelseförfarande

Om kommissionen upptäcker bristande överensstämmelse med EU:s lagstiftning kan den inleda ett förfarande för underlåtelse att uppfylla en skyldighet, i enlighet med artikel 258 i EUF-fördraget.

I det första steget i förfarandet skickar kommissionen en formell underrättelse till medlemsstaten och uppmanar den att inkomma med sina synpunkter inom två månader. Detta utbyte av synpunkter offentliggörs normalt inte.

Om de synpunkter som medlemsstaten lämnar inte får kommissionen att ändra sin ståndpunkt, eller om medlemsstaten inte svarar på begäran, kan kommissionen avge ett motiverat yttrande, varpå medlemsstaten har ytterligare två månader på sig att uppfylla kraven. I detta steg utfärdar kommissionen ett pressmeddelande som informerar EU:s medborgare om syftet med förfarandet.

Om en medlemsstat underlåter att följa EU-lagstiftningen kan kommissionen väcka talan vid Europeiska unionens domstol, vars avgörande är bindande.

Om en medlemsstat inte följer domstolens dom kan kommissionen, efter att ha skickat ytterligare en formell underrättelse, hänskjuta ärendet till domstolen en andra gång och yrka på påförande av ett schablonbelopp eller betalning av vite enligt artikel 260 i EUF-fördraget.

34. Som ett resultat av överträdelseförfaranden ändrade de tre medlemsstaterna sina nationella lagstiftningar. Därmed avslutades ärendena 2009 för Ungern och 2010 för Rumänien. Med hänsyn till omfattningen av ändringarna i Bulgarien gjorde kommissionen en förnyad kontroll av överensstämmelse 2012 och upptäckte då ytterligare brister. Därför avslutades det överträdelseförfarandet inte förrän 2015. Vår granskning visade att den nationella lagstiftningen i de tre besökta medlemsstaterna numera i stort sett överensstämmer med kraven i dricksvattendirektivet.

²⁸ Överträdelseförfarandena 2008/2247 för Ungern, 2009/2259 för Bulgarien och 2009/2260 för Rumänien.

Undantag från dricksvattendirektivet som beviljats i Ungern och Rumänien, men inte i Bulgarien

35. Medlemsstaterna får meddela föreskrifter om undantag från parametervärdena, upp till ett högsta tillåtet värde som de själva bestämmer, förutsatt att inget undantag utgör en potentiell fara för människors hälsa och förutsatt att dricksvattenförsörjningen inom det berörda området i annat fall inte kan upprätthållas genom några andra rimliga medel (se **ruta 3**).

Ruta 3 – Undantag – Artikel 9 i dricksvattendirektivet

För varje undantag som beviljas antingen av medlemsstaterna eller av kommissionen ska följande uppgifter anges:

- a) Skälet till undantaget.
- b) Den berörda parametern, tidigare relevanta analysresultat och det högsta tillåtna värdet enligt undantaget.
- c) Det geografiska området, den mängd vatten som tillhandahålls varje dag, den berörda befolkningen och om det finns något relevant livsmedelsproducerande företag som påverkas.
- d) En lämplig kontrollplan, med tätare kontroller när det är nödvändigt.
- e) En sammanfattning av planen för nödvändiga åtgärder för att avhjälpa brister, inbegripet en tidtabell för arbetet och en uppskattning av kostnaderna samt bestämmelser om hur översyn ska ske.
- f) Under hur lång tid undantaget måste tillåtas.

36. Undantagen bör begränsas till kortast möjliga tid och kan gälla i högst tre år. Om de problem som gett upphov till undantaget kvarstår efter denna första period kan medlemsstaterna förlänga undantaget med ytterligare en period på upp till tre år, och informera kommissionen om detta. Om synnerliga skäl föreligger kan en medlemsstat hos kommissionen begära ett tredje undantag för ytterligare en period på högst tre år.

37. Medlemsstaterna måste informera kommissionen inom två månader om undantag som rör stora vattenförsörjningsområden. Undantag som rör små vattenförsörjningsområden behöver endast kommuniceras efter det andra undantaget.

38. När Ungerns tredje undantagsperiod löpte ut i slutet av 2012 var efterlevnaden av direktivet fortfarande bristfällig i nästan 80 % av de vattenförsörjningsområden som omfattades av undantag (289 av 365). Till sist började de åtgärder som vidtagits av de ungerska myndigheterna för att förbättra situationen i områdena ge resultat. I april 2016 var det 66 av 365 vattenförsörjningsområden som inte uppfyllde kraven i dricksvattendirektivet. Under tiden hade kommissionen, med anledning av den överskridna tidfristen, inlett ett överträdelseförfarande mot Ungern i maj 2016.

39. Rumänien beviljades också undantag i anslutningsfördraget²⁹, som varade till slutet av 2010 eller slutet av 2015. Sedan anslutningen har Rumänien anmält sju ytterligare undantag till kommissionen (andra undantaget) med slutdatum mellan 2014 och 2018. Men enligt Rumäniens hälsoministerium fanns det i slutet av 2015 fortfarande 335 vattenförsörjningsområden, som tillsammans förser cirka 762 000 människor med vatten (omkring 3,8 % av Rumäniens hela befolkning), där kvalitetsnormerna ännu inte uppfyllts fullt ut för vissa parametrar. Enligt de rumänska myndigheterna planeras ytterligare åtgärder under perioden 2014–2020 för att säkerställa efterlevnad av dricksvattendirektivet, genom det operativa programmet för stora infrastrukturer, det nationella landsbygdsutvecklingsprogrammet och det nationella programmet för lokal utveckling.

40. I Bulgarien hade inga undantag beviljats när denna rapport skrevs. Men enligt Bulgariens hälsoministerium finns det flera områden i landet som har problem med efterlevnaden. De allvarligaste problemen gäller nitrat/nitrit och berör omkring 300 små vattenförsörjningsområden. För omkring 150 av dessa är den bristande efterlevnaden bestående och har ett samband med de jordbruksmetoder som används³⁰. Följaktligen kan

²⁹ Bilaga VII kapitel 9 Miljö, del C – Vattenkvalitet (EUT L 157, 21.6.2005 s. 166).

³⁰ För närmare upplysningar om förorening av vatten som orsakas av jordbruksmetoder, se revisionsrätten särskilda rapporter nr 23/2015 och nr 3/2016.

man uppskatta att cirka 124 000 personer, det vill säga 1,7 % av befolkningen totalt, använder dricksvatten som inte fullt ut uppfyller kraven i dricksvattendirektivet.

41. Oavsett om de omfattas av undantag eller inte så finns det i alla tre medlemsstaterna konsumenter som fortfarande saknar tillgång till dricksvatten av tjänlig kvalitet.

Medlemsstaterna vidtar åtgärder för att motverka problemen men ibland dröjer sådana åtgärder, såsom är fallet i Ungern. I Rumänien håller sådana åtgärder på att vidtas, men det är ännu för tidigt att bedöma hur ändamålsenliga de är.

Brister i fråga om dricksvattendirektivets kontrollmekanismer

Vissa medlemsstater rapporterar kontrolluppgifter för sent

42. De tre sammanfattande rapporterna (se punkterna 5–7) för åren 2002–2013 offentliggjordes med en genomsnittlig försening på mer än 17 månader. **Tabell 2** visar förväntade och faktiska datum för offentliggörande av de sammanfattande rapporterna för åren 2002–2013.

Tabell 2 – Fastställda och faktiska datum för offentliggörande av de sammanfattande rapporterna

Sammanfattande rapport	Fastställt datum för offentliggörande	Faktiskt datum för offentliggörande	Försening
2002–2004	november 2006	december 2007	13 månader
2005–2007	november 2009	december 2011	25 månader
2008–2010	november 2012	juni 2014	19 månader
2011–2013	november 2015	oktober 2016	11 månader

43. Enligt en studie som publicerades 2013³¹ berodde detta på att den information som medlemsstaterna måste tillhandahålla var komplex (sett till antalet parametrar och

³¹ *Development of a Concept for the Future of Reporting under the Drinking Water Directive* (utveckling av ett koncept för framtida rapportering enligt dricksvattendirektivet) – kritisk analysrapport, maj 2013.

mängden detaljerade uppgifter) vilket ledde till ofullständiga och försenade bidrag från medlemsstaterna.

44. För rapporteringsperioden 2011–2013 lämnade merparten av medlemsstaterna in sina uppgifter inom den angivna tidsfristen (februari 2015)³². Två medlemsstater (Grekland och Italien) behövde emellertid upp till sex ytterligare månader för att tillhandahålla sina uppgifter, och en medlemsstat, Ungern, slutförde sin rapportering först i april 2016, det vill säga mer än ett år senare än förväntat.

De medlemsstater som besöktes har inte uppfyllt alla kontrollskyldigheter

45. Enligt dricksvattendirektivet är det tillåtet att minska eller utesluta kontrollen av vissa parametrar, särskilt indikatorparametrar. I allmänhet får en medlemsstat minska antalet prov som ska testas för vissa parametrar om

resultaten för prov tagna under en period på minst två på varandra följande år är konstanta och signifikant bättre än gränsvärdena,

ingen omständighet sannolikt kommer att orsaka en försämring av vattenkvaliteten utanför det område där provet tas³³.

46. Genom införlivandet av kommissionens direktiv (EU) 2015/1787 har medlemsstaterna möjlighet att göra undantag från parametrar och provtagningsfrekvenser om en riskbedömning görs³⁴ (se punkterna 61–63).

47. De nationella lagstiftningarna i de tre besökta medlemsstaterna överensstämmer med dricksvattendirektivets krav på kontroller. Vi upptäckte dock flera brister när det gäller de faktiska kontroller som utfördes. Rapporteringen vart tredje år visar hur stor andel av de

³² <http://rod.eionet.europa.eu/obligations/171/deliveries>.

³³ Anmärkning 4 till tabell B1 i dricksvattendirektivet. Dessa bestämmelser kommer att ersättas av den nya bilaga II till dricksvattendirektivet ändrad genom kommissionens direktiv (EU) 2015/1787 (EUT L 260, 7.10.2015, s. 6) som medlemsstaterna ska ha införlivat i sin lagstiftning senast i oktober 2017.

³⁴ Kommissionens direktiv (EU) 2015/1787 av den 6 oktober 2015 om ändring av bilaga II och III till rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten (EUT L 260, 7.10.2015, s. 6).

stora vattenförsörjningsområdena som har kontrollerats med avseende på varje parameter. I rapporteringen för 2011–2013 kunde vi i alla de tre besökta medlemsstaterna konstatera att inte alla parametrar hade kontrollerats i alla stora vattenförsörjningsområden, utan att det fanns några motiveringar eller förklaringar till eventuella undantag från kontrollkraven. Exempelvis rapporterades att spårelement³⁵ kontrollerades i genomsnitt i 81 % av de stora vattenförsörjningsområdena i Bulgarien och Ungern och bara i 41 % av de stora vattenförsörjningsområdena i Rumänien.

48. Detta bekräftades också för några av de granskade projekten med finansiering från Eruf/Sammanhållningsfonden, där vi noterade att kontroller inte utfördes i enlighet med dricksvattendirektivet. Främst handlade det om att färre parametrar än vad som krävs enligt direktivet kontrollerades.

49. I Bulgarien är de nationella myndigheterna medvetna om problemet med otillräckliga kontroller. Som nämndes i den bulgariska nationella rapporten om miljön för 2012 uppfyllde inte merparten av vattenaktörerna dricksvattendirektivets kontrollkrav för vissa parametrar (som bens(a)pyren, antimon, kvicksilver och polycykliska aromatiska kolväten) sett till omfattning och frekvens³⁶. Dessutom kontrollerades inte alla stora vattenförsörjningsområden med avseende på alla parametrar. Ovan nämnda parametrar kontrollerades i genomsnitt bara i 66 % av de stora vattenförsörjningsområdena.

50. Enligt preliminära uppgifter för 2014 och 2015 kontrollerades inte heller vissa parametrar som krom, järn och enterokocker i alla små vattenförsörjningsområden: järn kontrollerades i cirka 90 % av de små vattenförsörjningsområdena och krom och enterokocker i cirka 80 % av de små vattenförsörjningsområdena. Eftersom den folkmängd som försörjs genom små vattenförsörjningsområden i Bulgarien uppgår till cirka 1,7 miljoner³⁷ innebär det att uppskattningsvis 330 000 människor fick sitt vatten från små vattenförsörjningsområden som inte testats för enterokocker. I de små

³⁵ Arsenik, bor, kadmium, krom, koppar, kvicksilver, nickel, bly, antimon och selen.

³⁶ S. 102 i Bulgariens nationella rapport om miljön för 2012.

³⁷ *Overview of the drinking water quality in Bulgaria* (översikt över dricksvattenkvaliteten i Bulgarien), rapportering för 2011–2013 enligt dricksvattendirektivet, s. 12.

vattenförsörjningsområden som kontrollerades låg samtidigt graden av bristande efterlevnad på över 2 %.

51. Enligt de bulgariska myndigheterna saknas tillräcklig laboratoriekapacitet: fullständiga kontroller av proverna kan endast göras vid 6 av 28 regionala hälsoinspektorats laboratorier, och brom kan endast testas vid 2 av dem. Ett förfarande för att förbättra de regionala hälsoinspektoratens analyskapacitet pågår inom ramen för det operativa programmet för miljön under perioden 2014–2020.

Europeiska miljöbyrån upptäckte inte inkonsekvenser vid kontrollerna av medlemsstaternas rapportering om regelefterlevnaden.

52. De uppgifter rörande efterlevnadskontroller som medlemsstaterna tillhandahåller verifieras av Europeiska miljöbyrån på kommissionens vägnar. I Europeiska miljöbyråns skrivbordsundersökningar ingår inga kontroller på plats och deras omfattning är därför per definition begränsad. Det finns dock fall där miljöbyrån genom sannolikhetskontroller kunde ha upptäckt inkonsekvenser i medlemsstaternas rapportering:

- Felaktigheter i fråga om det totala antalet analyser (och därav följande överskridandefrekvens) för parametern ”koliforma bakterier” i Rumänien (se **ruta 4**).
- Ett fel rörande parametern ”nitriter” i Bulgarien, som i realiteten refererar till parametern ”nitrater”.

Ruta 4 – Exempel på inkonsekvenser i medlemsstaternas rapportering om efterlevnaden av dricksvattendirektivet som kunde ha upptäckts av Europeiska miljöbyrån

I rapporteringen för 2011–2013³⁸ anges följande:

- Det totala antalet analyser som rapporterats 2013 för parametern koliforma bakterier är 7 717³⁹.

³⁸ *Overview of the drinking water quality in Romania - Results of the reporting 2011-2013 under the Drinking Water Directive 98/83/EC* (översikt över dricksvattenkvaliteten i Rumänien – resultat av rapporteringen 2011–2013 enligt direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten).

³⁹ Tabell 3-2.

- Överskridandefrekvensen för denna parameter är omkring 15,5 %.

I den årliga rapporten om kvaliteten på dricksvatten för 2013⁴⁰ anges emellertid korrekt att

- det totala antalet analyser avseende parametern koliforma bakterier 2013 var 67 475 och därmed var
- den korrekta överskridandefrekvensen cirka 1,8 %.

Eftersom det totala antalet rapporterade analyser avseende koliforma bakterier 2011 och 2012 var 65 871 respektive 71 877, och det rapporterade antalet för 2013 bara var en tiondel av dessa siffror, så kunde detta fel lätt ha upptäckts.

Dessutom finns det, även för flera andra parametrar som järn, mangan och antal mikroorganismer, skillnader mellan antalet rapporterade analyser i rapporten för 2011–2013 med tillhörande överskridandefrekvens och det antal som publicerats i den årliga rapporten för 2013.

Information om uppfyllandet av kontrollkraven för små vattenförsörjningsområden saknas

53. Små vattenförsörjningsområden försörjer närmare 65 miljoner människor i EU med dricksvatten. Baserat på uppgifter från 2010 uppskattade kommissionen att mer än en tredjedel av de små vattenförsörjningsområdena i EU som helhet inte kontrollerades korrekt eller också uppfyllde vattnet från dem inte alla kvalitetsnormer⁴¹. För de tre medlemsstaterna vi besökte låg andelen små vattenförsörjningsområden som inte kontrollerades korrekt 2010 på en hög nivå: 44 % i Rumänien, 60 % i Ungern och nästan 100 % i Bulgarien, att jämföra med EU-genomsnittet på 27 %.

54. För rapporteringsperioden 2011–2013 lämnade ungefär hälften av medlemsstaterna uppgifter om små vattenförsörjningsområden, och den övergripande efterlevnaden (när det gällde alla parametrar) rapporterades ligga på över 98 %⁴². Kommissionen följde upp

⁴⁰ *Calitatea apei distribuite în sistem centralizat în zonele cu peste 5000 de locuitori sau cu un volum de distribuție de peste 1000mc/zi în anul 2013 (ZAP mari) – Raport sintetic* offentliggjord på webbplatsen för det nationella centrumet för övervakning av miljörisker i samhället.

⁴¹ http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/reporting_en.html och http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/small_supplies_en.html.

⁴² COM(2016) 666 final, s. 2.

efterlevnaden i små vattenförsörjningsområden genom en enkät sommaren 2016. 21 medlemsstater svarade på undersökningen och bekräftade att den övergripande efterlevnaden för mikrobiologiska indikatorer låg på 98 %.

55. Rapporteringen om små vattenförsörjningsområden är dock inte obligatorisk enligt dricksvattendirektivet. Kommissionen kan inte kontrollera huruvida kontrollerna utförs i enlighet med vad som rapporteras och måste förutsätta att medlemsstaterna rapporterar i god tro enligt principen om lojalt samarbete⁴³.

56. Huruvida så är fallet är dock mer osäkert, och kommissionen har tagit ett antal initiativ på senare år för att ge medlemsstaterna incitament att kontrollera sina små vattenförsörjningsområden på korrekt sätt. 2011 offentliggjorde kommissionen en studie om genomförandet av en riskbedömning med avseende på små vattenförsörjningsområden⁴⁴. Vidare utfärdade kommissionen 2014 en vägledning med bästa metoder för små vattenförsörjningsområden⁴⁵. Resultaten av denna vägledning i form av förbättrad kontroll av små vattenförsörjningsområden kommer att kunna ses först när medlemsstaterna skickar in sina uppgifter för nästa rapporteringsperiod (2014–2016) i början av 2018.

Information till konsumenterna om dricksvattenkvaliteten är inte lätt tillgänglig

57. Medlemsstaterna måste vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att tillräckliga och aktuella uppgifter om dricksvattenkvaliteten är tillgängliga för konsumenterna⁴⁶. I de tre medlemsstater som vi besökte har detta krav införlivats korrekt i de nationella lagstiftningarna.

⁴³ Artikel 4.3 i EU-fördraget.

⁴⁴ *Towards a Guidance Document for the implementation of a risk-assessment for small water supplies in the European Union, Overview of best practices* (inför en vägledning om genomförandet av en riskbedömning för små vattenförsörjningsområden i EU, översikt över bästa metoder). November 2011.

⁴⁵ *Small drinking water supplies: a "Framework for action" to improve management* (små vattenförsörjningsområden: en åtgärdsram för bättre förvaltning) – ISBN 978-92-79-44633-7 (<http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/pdf/Small%20drinking%20water%20supplies.pdf>).

⁴⁶ Artikel 13 i dricksvattendirektivet.

58. Vi konstaterade dock att kommissionen inte har offentliggjort någon vägledning för medlemsstaterna om hur de ska uppfylla kraven enligt dricksvattendirektivet i detta avseende. En utvärderingsstudie som gjordes 2016 visade att metoderna för att göra informationen tillgänglig för konsumenterna varierar avsevärt mellan medlemsstaterna och även mellan vattenleverantörer inom en och samma medlemsstat⁴⁷.

59. För de granskade projekten med finansiering från Eruf/Sammanhållningsfonden konstaterade vi att konsumenterna inte alltid har enkel tillgång till information, förutom när de frågar efter den själva eller när olyckshändelser drabbar vattennätet. I Ungern var den information som fanns tillgänglig för konsumenterna 2017 från 2014⁴⁸. För ett projekt i Bulgarien⁴⁹ och ett i Rumänien⁵⁰ var den information som fanns tillgänglig för konsumenterna från 2015. För ett annat projekt i Rumänien⁵¹ fanns ingen information offentliggjord över huvud taget, utan tillhandahölls endast på begäran. I det fallet uppdaterades vattenaktörens webbplats efter granskningsbesöket, och från februari 2017 har uppgifter som avser 2016 offentliggjorts.

En översyn av dricksvattendirektivet har tagits med i kommissionens arbetsprogram för 2017

Kommissionens översyner 2003, 2008 och 2013 resulterade i en första revidering av dricksvattendirektivet i oktober 2015

60. Kommissionen ska se över bilagorna till direktivet mot bakgrund av vetenskapliga och tekniska framsteg minst vart femte år och lämna förslag till nödvändiga ändringar⁵². Den

⁴⁷ *Study supporting the revision of the EU Drinking Water Directive, Evaluation Report* (studie till stöd för en revidering av dricksvattendirektivet, utvärderingsrapport), Ecorys, maj 2016.

⁴⁸ I Ungern informeras allmänheten genom webbplatsen för den nationella folkhälso- och sjukvårdstjänsten "ÁNTSZ" (www.antsz.hu) och på webbplatsen för det nationella institutet för miljöhälsa "OKI" (<https://oki.antsz.hu>). Webbplatserna besöktes den 25 januari 2017.

⁴⁹ Projekt BG161PO005-1.0.06-0073-C0001, kommunen Panagyurishte.

⁵⁰ Projekt CCI 2007RO161PR003, provinsen Călărași.

⁵¹ Projekt CCI 2009RO161PR005, regionen Constanța.

⁵² Artikel 11 i dricksvattendirektivet.

första översynen genomfördes 2003. Inom ramen för den översynen organiserade kommissionen ett samråd med företrädare för hälso- och miljöministerierna, vattensammanslutningar och forskningsgrupper, där det framhölls att mikrobiologisk övervakning borde ges större uppmärksamhet eftersom konsumenterna drabbas mer av infektioner än av förgiftningar.

61. År 2008, inom ramen för den andra översynen, lät kommissionen göra en extern studie om möjliga revideringar av dricksvattendirektivet⁵³. Studien rekommenderade att planer för säker dricksvattenförsörjning skulle ingå i dricksvattendirektivet. Konceptet med planer för säker dricksvattenförsörjning infördes av Världshälsoorganisationen (WHO) 2004 och handlar om en omfattande riskbedömnings- och riskhanteringsstrategi som inbegriper alla steg i vattenförsörjningen, från vattentäkt till konsument⁵⁴. En förnyad studie genomfördes 2010 med fokus på planerna för säker dricksvattenförsörjning. Mot bakgrund av dessa två undersökningar drog kommissionen i november 2010 slutsatsen att en rättslig revidering av dricksvattendirektivet inte var nödvändig vid den tidpunkten.

62. Med start 2013 organiserade kommissionen en rad möten och workshoppar som rörde genomförande och eventuell revidering av dricksvattendirektivet i samband med den tredje översynen⁵⁵. Baserat på den tredje översynen beslutade kommissionen att revidera texten i bilagorna II och III till dricksvattendirektivet.

63. Direktivet om revidering av bilagorna II och III till dricksvattendirektivet antogs i oktober 2015, och medlemsstaterna måste införliva det i den nationella lagstiftningen inom 24 månader⁵⁶. Den nya bilaga II innehåller en möjlighet till mer flexibla dricksvattenkontroller, förutsatt att en riskbedömning utförs enligt principen med planer för

⁵³ Europeiska kommissionens generaldirektorat för miljö, *Impact Assessment of possible Revisions to the Drinking Water Directive. Final report* (konsekvensbedömning av möjliga revideringar av dricksvattendirektivet, slutrapport), september 2008.

⁵⁴ Världshälsoorganisationen (WHO), *Guidelines for Drinking-water Quality* (riktlinjer för dricksvattenkvalitet), tredje utgåvan, 2004 (www.who.int).

⁵⁵ Informell expertgrupp för genomförandet av direktiv 98/83/EG (dricksvattendirektivet).

⁵⁶ Kommissionens direktiv (EU) 2015/1787.

säker dricksvattenförsörjning, såsom anges i WHO:s riktlinjer för dricksvattenkvalitet. Det gör att resurser kan sättas in där de bäst behövs och att en minskning av kontrollerna kan övervägas om resultaten av riskbedömningarna tillåter det. Den nya bilaga III innehåller reviderade specifikationer för parameteranalys.

Kommissionen har konstaterat att det krävs ännu en revidering av dricksvattendirektivet för att åtgärda ytterligare brister.

64. I december 2014, till följd av det europeiska medborgarinitiativet *Right2Water* (se punkt 19) och i samband med programmet om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refit-programmet), inledde kommissionen en studie om dricksvattendirektivet. Studien, som offentliggjordes i maj 2016, skulle ge stöd för en utvärdering om huruvida dricksvattendirektivet behövde revideras⁵⁷.

65. På grundval av den studien antog kommissionen i december 2016 ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar med slutsatsen att dricksvattendirektivet uppfyllde sina mål att bidra till skyddet av människors hälsa⁵⁸. Parallellt med det tog man även upp flera förbättringsområden, bland annat behovet av att

- revidera parametrarna, för att ta större hänsyn till säkerhetsplanering och riskbaserad metod,
- stärka bestämmelserna i dricksvattendirektivet för att se till att uppdaterad information finns tillgänglig för konsumenterna,
- hantera frågan om material som kommer i kontakt med dricksvatten.

⁵⁷ *Study supporting the revision of the EU Drinking Water Directive, Evaluation Report* (studie till stöd för en revidering av dricksvattendirektivet, utvärderingsrapport), Ecorys, maj 2016.

⁵⁸ SWD(2016) 428 final, *Refit Evaluation of the Drinking Water Directive 98/83/EC* (Refit-utvärdering av dricksvattendirektivet 98/83/EG).

66. I november 2015 inledde kommissionen en studie om material i kontakt med dricksvatten, som offentliggjordes i mars 2017⁵⁹. För närvarande genomförs en konsekvensbedömning som också beräknas offentliggöras före slutet av 2017. Den ska hjälpa kommissionen med den revidering av dricksvattendirektivet som ingår i kommissionens arbetsprogram för 2017⁶⁰.

67. Dessutom inledde kommissionen i december 2015 ett samarbetsprojekt om dricksvattenparametrar som genomförs av WHO:s regionkontor för Europa. Projektet sträcker sig över 18 månader och omfattar en översyn och utvärdering av senaste tillgängliga vetenskapliga rön, som underlag för ett förslag till reviderad förteckning över parametrar som ska ingå i bilaga I till det reviderade dricksvattendirektivet⁶¹.

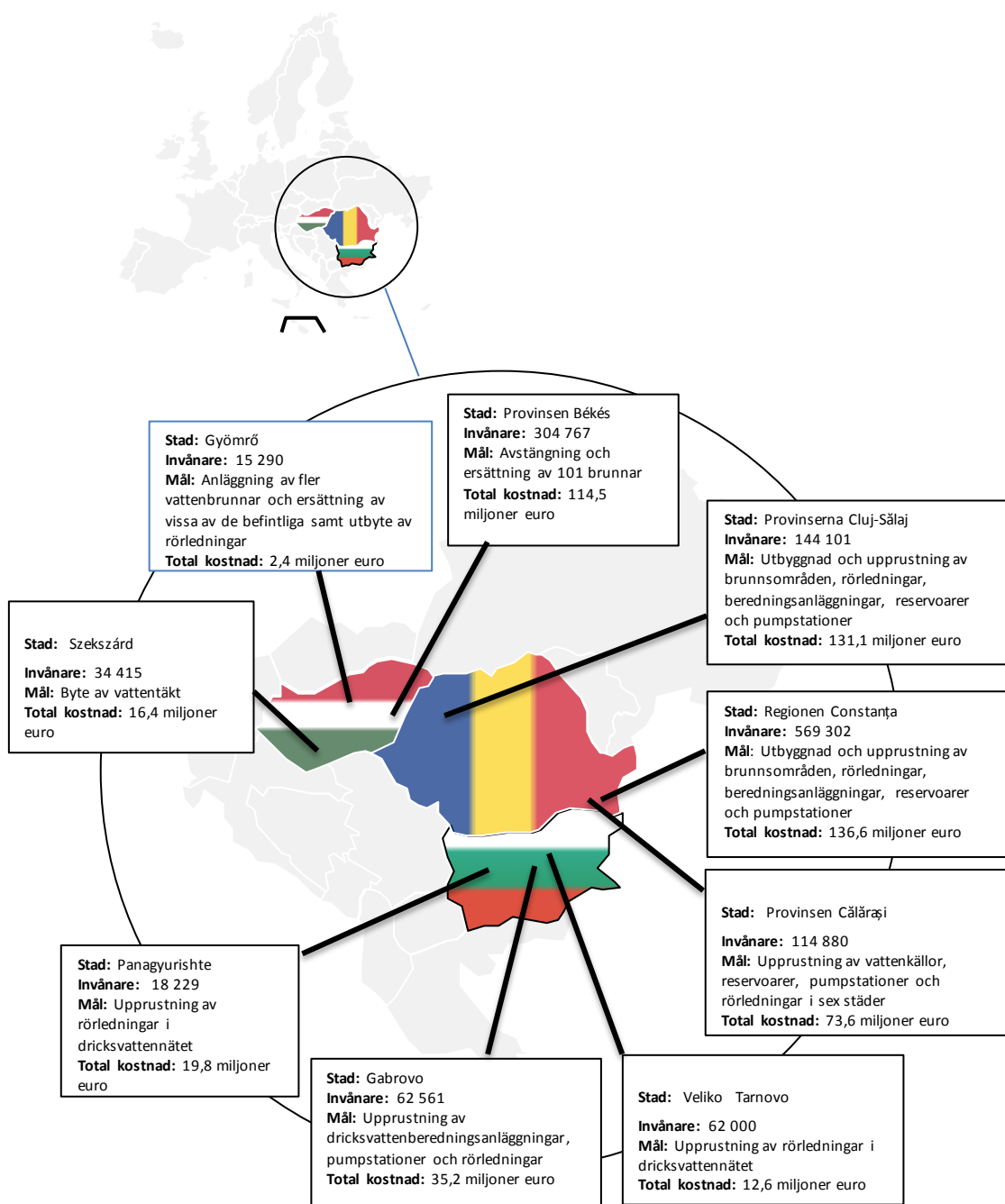
Alla granskade projekt med finansiering genom Eruf/Sammanhållningsfonden har gett bättre dricksvatten i de berörda områdena, men vattenförluster är fortfarande ett vanligt problem

68. Vi granskade nio projekt som finansierats genom Eruf/Sammanhållningsfonden, tre i var och en av de besökta medlemsstaterna, för att bedöma hur EU-finansierade projekt har bidragit till uppfyllandet av dricksvattendirektivets mål. ***Figur 2*** innehåller en översikt över de granskade projekten. Ytterligare information om varje projekt finns i ***bilaga V***.

⁵⁹ Stöd till genomförandet och vidareutvecklingen av dricksvattendirektivet (98/83/EG): Studie om material som kommer i kontakt med dricksvatten, mars 2017.

⁶⁰ COM(2016) 710 final, 25.10.2016, *Kommissionens arbetsprogram 2017 – Ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum*.

⁶¹ Informationsmeddelande, WHO:s regionalkontor för Europa, CIRCABC.

Figur 2 – Översikt över granskade projekt

Källa: Europeiska revisionsrätten.

69. För dessa projekt kontrollerade vi huruvida de innehöll lämpliga lösningar för att förbättra tillgången till dricksvatten av bra kvalitet eller för att minska vattenförlusterna. Vår bedömning baserades på följande:

- En genomgång av projektdokumentation, såsom ansökningar, bidragsöverenskommelser, slutrapporter och andra dokument med koppling till projektgenomförandet.
- Intervjuer med vattenaktörer, projektstödmottagare och förvaltande myndigheter.

70. Projektstödmottagarna bestod av kommuner eller sammanslutningar av kommuner eller provinser. Alla projekt i Bulgarien och Rumänien var blandade projekt: utöver dricksvatten berörde de även frågor kring avloppsvatten, vilket också var en prioritering i bägge länderna.

71. Fem av de nio granskade projekten var större projekt. För dessa fem projekt var Jaspers⁶² (den gemensamma tekniska tjänst som inrättats mellan kommissionen, Europeiska investeringsbanken och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling) involverad i projektförberedelserna och gav oberoende råd för att hjälpa stödmottagare och behöriga nationella förvaltningar.

72. För alla granskade projekt konstaterade vi att situationen före genomförandet, inbegripet information om vattenkvaliteten, andel av befolkningen som var ansluten till försörjningsnätet och statusen på nätet (t.ex. åldern på infrastrukturen och andelen vattenförluster), hade bedömts och beskrivits korrekt i bidragsansökan.

Överlag hade de granskade projekten med finansiering genom Eruf/Sammanhållningsfonden uppnått merparten av sina mål vid slutförandet, men ibland var de försenade

Vad som uppnåtts genom projekten

73. Vi kontrollerade de mål och indikatorer som fastställts för de slutförda projekt med finansiering genom Eruf/Sammanhållningsfonden som vi granskade. Vår slutsats var att projekten uppnått sina viktigaste mål i fråga om förbättrad vattenkvalitet, ökad tillgång till dricksvatten eller minskade vattenförluster i enlighet med respektive kostnads-

⁶² Jaspers är ett partnerskap för tekniskt stöd mellan tre parter (Europeiska kommissionen, Europeiska investeringsbanken och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling). Jaspers ger oberoende rådgivning till mottagarländer för att hjälpa dem att förbereda större projekt av hög kvalitet som ska medfinansieras genom två av EU:s struktur- och investeringsfonder (Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden).

nyttoanalyser, genomförbarhetsstudier, bidragsöverenskommelser eller projektansökningar (se **tabell 3**).

Tabell 3 – Viktigaste mål för de granskade projekten med finansiering genom Eruf/Sammanhållningsfonden

Medlemsstat	Viktigaste mål för de granskade projekten	Viktigaste åtgärder i fråga om dricksvatten
Bulgarien	Förbättrad vattenkvalitet Minskade vattenförluster	Återuppbyggnad av en vattenberedningsanläggning och pumpstationer (större projekt) och utbyte av gamla rörledningar.
Ungern	Förbättrad vattenkvalitet	Upprustning av vattendistributionsnätet och utveckling av nya pumpstationer, anläggning av ett anslutningssystem mellan det befintliga distributionsnätet och de nya vattenproduktionssystemen, anläggning av nya brunnar för att utnyttja nya vattentäkter och uppförande av nya vattenberedningsanläggningar.
Rumänien	Förbättrad vattenkvalitet Ökad tillgång till dricksvatten Minskade vattenförluster	Upprustning och uppförande av vattenberedningsanläggningar, anläggning av brunnar och reservoarer, utbyggnad och upprustning av distributionsnätet.

74. I Bulgarien återuppbyggdes beredningsanläggningen och pumpstationerna i det större projektet i Gabrovo (se **bild 4**). I alla tre projekten gjordes även en upprustning av rörledningar i nätet och drifttillstånd erhöles.

Bild 4 – Vattenberedningsanläggningen i Gabrovo (Bulgarien)

©Den förvaltande myndigheten för det operativa programmet för miljön i Bulgarien.

75. I Ungern visade resultaten av provningarna en förbättring av vattenkvaliteten i alla de tre granskade projekten. Två projekt (Békés och Szekszárd) var dock ännu inte i drift vid tidpunkten för revisionsbesöket. För ett av projekten (Szekszárd) kommer också ytterligare investeringar att krävas för att garantera efterlevnaden av dricksvattendirektivet på lång sikt. Detta berodde på dålig planering (se **ruta 5**).

Ruta 5 – Ytterligare investeringar krävs för ett projekt finansierat genom Sammanhållningsfonden i Ungern (Szekszárd)

De senaste årens mycket låga vattenstånd i Donau (i genomsnitt 124 cm 2015 jämfört med 150–250 cm tidigare år) har lett till högre koncentrationer än normalt av järn och mangan i råvattnet. Det har gjort att prover inte har uppfyllt kraven med avseende på parametern mangan och att järnkoncentrationen legat nära gränsvärdet i det dricksvatten som tillhandahålls. För att garantera efterlevnaden på längre sikt behöver nu kapaciteten att avlägsna järn och mangan ökas, vilket medfinansieras av EU under perioden 2014–2020 genom ett projekt på 876 miljoner ungerska forint (2,8 miljoner euro).

Men vattenståndet i Donau, som enligt de projektansvariga är orsaken bakom den uppkomna situationen, är inget ovanligt, och den ytterligare investeringen kunde ha förutsetts. Liknande låga nivåer hade redan noterats 2003 och 2011⁶³.

Bild 5 – Brunn som tillhandahåller strandfiltrerat vatten från Donau, Ungern

Källa: Europeiska revisionsrätten.

76. När det gäller de tre projekt som granskades i Rumänien hade projekten i provinserna Cluj och Sălaj uppnått sina mål, det vill säga att förbättra beredningen och distributionen av dricksvatten, medan det i Călărași endast delvis hade uppnått målen (se **ruta 6**).

Ruta 6 – Delvis uppnådda mål i ett rumänskt projekt (Călărași)

Ett av målen med projekten var att minska vattenförlusterna till 19 %. Målet för resultatindikatorn ”fysiska vattenförluster” nåddes inte på grund av en underskattning av vattenförlusterna före projektet. I själva verket hänförde sig uppskattningarna (34 %) endast till vattenförluster i distributionsnätet, och baserades på uppgifter från 2006–2007 när det ännu inte fanns ett mätsystem för uttag, pumpning och distribution och alla kunders förbrukning inte mättes.

⁶³ Den ungerska tjänsten för vattenprognoser (<http://www.hydroinfo.hu>).

Vid projektets slutförande (i juli 2016) rapporterades vattenförlusterna ligga på omkring 56 %. I slutet av 2016 hade vattenförlusterna minskat till under 51 %. Det värde som rapporteras efter projektet motsvarar vattenförluster i hela vattensystemet, inklusive uttag och beredning. Dessutom fanns ett andra skäl till det höga värdet på vattenförlusterna i slutrapporten, nämligen det faktum att entreprenadarbeten som skulle ha avslutats i mars 2013 slutfördes först i juni 2016 på grund av att det företag som ursprungligen tilldelades kontraktet blev insolvent.

När det gäller målet att förbättra dricksvattenkvaliteten visade de prover som togs efter projektets genomförande att kvaliteten på vattnet uppfyllde gällande krav i alla kommuner utom en (Lehliu) där analyserna för fritt restklor och ammonium år 2015 visade på värden som översteg gränsvärdena i mer än 9 % respektive nästan 17 % av fallen. Enligt projektstödmottagaren överskreds dessa parametrar under sommaren (juli och augusti) när volymen på dricksvattenberedningen nådde anläggningens maxkapacitet och förbehandlingsdosen för klor var otillräcklig.

77. Det tredje projektet, i regionen Constanța, uppnådde också sina outputindikatorer avseende upprustning eller uppbyggnad av den fysiska infrastrukturen⁶⁴, men huruvida resultatmålen uppfylls går inte att verifiera förrän de delar av arbetet som finansieras under perioden 2014–2020 har avslutats 2019 (se punkt 79).

⁶⁴ Km rörledningar för överföring och distribution, upprustning eller nyanläggning av brunnar, reservoarer, pumpstationer och klorerings- och beredningsanläggningar.

Bild 6 – Laboratorieanalyser i Călărași (Rumänien)

Källa: Europeiska revisionsrätten.

78. Projektstödmottagarna i Bulgarien måste vid slutförandet rapportera till sina förvaltande myndigheter om resultaten och det ekonomiska genomförandet av projekten, men ingenting om projektets effekter. Exempelvis var vattenförluster och serviceavbrott i dricksvattenförsörjningen de huvudsakliga problem som projekten i Bulgarien förväntades lösa. Trots det fanns det inga specifika indikatorer för dessa två aspekter i bidragsöverenskommelserna. Vår revision kunde dock bekräfta att alla granskade projekt med finansiering genom Eruf/Sammanhållningsfonden bidrog till minskade vattenförluster och färre serviceavbrott.

Förseningar i genomförandet av projekten

79. Alla de projekt som granskades i Ungern och Rumänien avslutades senare än planerat. De ungerska projekten avslutades med förseningar på mellan sex och åtta månader jämfört med de tidsramar som angavs i de ursprungliga bidragsöverenskommelserna. Två av tre rumänska projekt hade förseningar på över 30 månader. Det tredje projektet, som skulle ha avslutats i november 2015, förlängdes till programperioden 2014–2020 på grund av ett

entreprenörföretags insolvens, och planerat datum för slutförande är nu i slutet av 2019. Situationen var betydligt bättre i Bulgarien där två av projekten slutfördes med mindre förseningar på tre månader och det tredje projektet slutfördes i tid.

Ekonomiskt genomförande av projekten

80. I Ungern var det bara ett av de granskade projekten som respekterade de ursprungliga kostnadsberäkningarna. För de andra två granskade projekten (Békés och Szekszárd) blev de slutliga kostnaderna mer än 20 respektive 9 % högre än de totala kostnader som angetts i bidragsöverenskommelsen. I båda fallen berodde ökningarna på att byggkostnaderna, efter ett offentligt upphandlingsförfarande, blev högre än beräknat. Den förvaltande myndigheten godtog kostnadsökningarna och ändrade bidragsöverenskommelsen flera gånger. Det ledde också till motsvarande ökning av EU:s finansiering.

81. Å andra sidan var de slutliga kostnaderna för de granskade projekten i Bulgarien och Rumänien betydligt lägre (mellan 19 och 33 %) än det budgeterade beloppet i bidragsöverenskommelsen. Det berodde främst på besparingar i samband med de offentliga upphandlingsförfarandena. I fråga om ett större projekt i Bulgarien (Gabrovo) berodde kostnadsminskningen även på att projektets omfattning reviderades (se **ruta 7**).

Ruta 7 – Minskade kostnader i ett större projekt i Bulgarien (Gabrovo)

I kostnads-nyttoanalysen i bilagan till projektansökan gjordes ett felaktigt antagande om ökad vattenförbrukning till följd av befolkningsökning. I själva verket minskade befolkningen. Baserat på detta felaktiga antagande gjordes för höga uppskattningar i förslaget, dels av storleken på vattenbehovet, dels av de investeringar som krävdes för vattenberedningsanläggningen. Under projektets genomförande justerades projektplaneringen till ett mer realistiskt demografiskt scenario och en mer realistisk vattenförbrukning. Detta tillsammans med besparingar som uppnåddes genom offentliga upphandlingsförfaranden resulterade i en kostnadsminskning med 33 %.

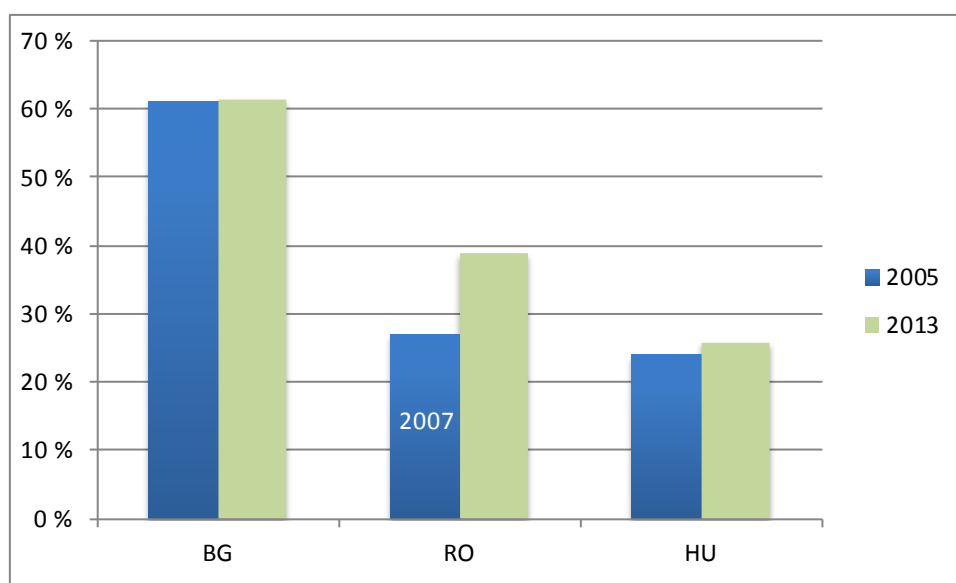
Förlusterna i dricksvattenförsörjningssystemet är fortfarande stora

82. Vattenförluster utgörs i huvudsak av vatten som läcker ut från systemet innan det når fram till slutkonsumenten (tekniska eller fysiska förluster) och vatten som konsumeras utan korrekt debitering, till exempel genom olagliga anslutningar eller felaktig mätning av

förbrukningen (kommersiella eller synbarliga förluster)⁶⁵. Den förstnämnda typen av förluster leder till ökade produktionskostnader i onödan (eftersom mer vatten än vad som behövs måste produceras) medan den senare innebär uteblivna intäkter. Vattenförlusterna uppskattas i regel baserat på förhållandet mellan vatteninflöden och utflöden i systemet.

83. Enligt en studie från 2015 som genomfördes av Världsbanken⁶⁶ låg genomsnittsnivån på vattenförlusterna i EU år 2012 på cirka 34 %. Av de medlemsstater som besöktes rapporterar endast Ungern en lägre andel (24 %). Rumänien rapporterar vattenförluster i storleksordningen 40 % och Bulgarien över 60 % (se **figur 3**). I alla tre medlemsstaterna har vattenförlusterna faktiskt ökat från 2005 (eller 2007 för Rumäniens del) och fram till 2013. Ökningen av de rapporterade vattenförlusterna, särskilt i Rumänien, beror främst på förbättrade mätmetoder som har lett till en mer exakt mätning av läckor.

Figur 3 – Andel vattenförluster (%) – Bulgarien, Rumänien och Ungern

Anm.: När det gäller Rumänien avser uppgifterna 2007.

Källa: Uppgifter som samlats in av medlemsstaterna (ministerier, nationella statistikkontor och sammanslutningar av vattenanläggningar).

⁶⁵ Det handlar alltså om vatten för vilket man inte tar ut eller inte kan ta ut några avgifter. En annan term är "vattensvinn". För enkelhets skull och eftersom vattenaktörerna inte alltid tillhandahåller uppgifter om de olika typerna av vattensvinn, talar vi i denna rapport genomgående om "vattenförluster".

⁶⁶ *Water and Waste water Services in the Danube region* (vatten- och avloppstjänster i Donauregionen), maj 2015 (<http://sos.danubis.org/>).

84. För perioden 2014–2020 har kommissionen noterat att det i de tre besökta länderna finns behov av att effektivisera vattenanvändningen och minska vattenförlusterna⁶⁷. Vidare offentliggjorde kommissionen 2015 ett EU-referensdokument om bra metoder för att hantera vattensvinn, i syfte att hjälpa medlemsstaterna att komma till rätta med dessa problem och utforma en politik som kan effektivisera vattenanvändningen i anläggningar över hela EU⁶⁸. För Bulgarien har behovet att förbättra vattenförvaltningen också påtalats sedan 2012 i rådets landsspecifika rekommendationer⁶⁹.

85. I Ungern genomförde sammanslutningen av vattenanläggningar en jämförande analys 2008 där slutsatsen drogs att de genomsnittliga vattenförlusterna i Ungern var omkring 15–17 % 2008 (omkring 10–13 % för de fyra tjänsteleverantörerna med bäst resultat och 40 % för den sämsta). Under programperioden 2007–2013 var minskningen av vattenförlusterna till en nivå under 20 % ett av urvalskriterierna för EU-medfinansierade projekt.

86. I Rumänien anses vattenförlusterna i nätet acceptabla om de är lägre än 15 % av den totala mängd som tas in i distributionssystemet⁷⁰. Upprustnings- eller moderniseringsarbeten, beroende på vad som är lämpligt, är obligatoriska om vattenförlusterna (från vattentäkt till användare) överstiger 20 %. Men på grund av den begränsade finansieringen under programperioden 2007–2013 prioriterades insatser för att öka tillgången till vatten och därmed utbyggnaden av vattennätet.

87. I Bulgarien ligger vattenförlusterna på 60 % vilket är mycket högt jämfört med andra EU-länder. Individuella mål i fråga om vattenförluster har fastställts för varje vattenaktör och ska

⁶⁷ Ståndpunktsdokument för Bulgarien – Ref. Ares(2012)1273775 - 26/10/2012; Ungern – Ref. Ares(2012)1286381 - 30/10/2012; Rumänien – Ref. Ares(2012)1240252 - 19/10/2012.

⁶⁸ *Good Practices on Leakage Management* (bra metoder för att hantera vattensvinn), 2015, ISBN 978-92-79-45069-3 (under rubriken *Other CIS thematic documents* på http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/facts_figures/guidance_docs_en.htm).

⁶⁹ Rådets rekommendationer 2012/C 219/03, 2013/C 217/03, 2014/C 247/02, 2015/C 272/08 och 2016/C 299/08.

⁷⁰ Artikel 116 i bilagan till tillsynsmyndighetens beslut 88-2007.

ha uppnåtts 2021. Det finns också ett nationellt mål på 49 % som ska ha uppnåtts 2026⁷¹. Dessutom fastställs i strategin för vattenförsörjning och sanitetstjänster 2014–2023 ett mål på nationell nivå som innebär att vattenförlusterna ska vara högst 30 % år 2039⁷².

88. **Tabell 4** visar situationen i fråga om vattenförluster före och efter genomförandet av de granskade projekten. Av de nio granskade projekten med finansiering genom Eruf/Sammanhållningsfonden resulterade alla utom ett i minskade vattenförluster (se punkt 76 och **ruta 6**). Enligt färskare uppgifter har dock vattenförlusterna i det projektet minskat sedan projektet avslutades.

Tabell 4 – Vattenförluster före och efter genomförandet av de granskade projekten

Medlemsstat	Projekt	Vattenförluster före projektet	Mål	Vattenförluster efter projektet
Bulgarien	Projekt 1 (Gabrovo) ¹	73 %	39 %	44 %
	Projekt 2 (Veliko Tarnovo) ¹	70 % (i projektområdet)	20 %	20 % (i projektområdet)
	Projekt 3 (Panagyurishte) ¹	60 % (i projektområdet)	Ej fastställt	44 % (i projektområdet)
Ungern	Projekt 1 (Békés)	30 %	Ej fastställt	28 %
	Projekt 2 (Szekszárd)	13 %	Ej fastställt	10,9 %
	Projekt 3 (Gyömrő)	8,8 %	Ej fastställt	7,7 %
Rumänien	Projekt 1 ¹ (Călărași)	34 % (i distributionssystemet)	19 %	50,4 % (för hela systemet, inklusive uttag och beredning)
	Projekt 2 ¹ (Constanța)	64 %	45,2 %	44 %
	Projekt 3 ¹ (Cluj)	42 %	36 %	36,9 %

¹ Dessa projekt omfattade renovering endast av delar av nätet, men de uppgifter om vattenförluster som finns tillgängliga avser nätet som helhet.

⁷¹ Beslut av den statliga tillsynsmyndigheten ПК-1/22.06.2016.

⁷² *Strategy for Development and Management of the Water Supply and Sanitation Sector in the Republic of Bulgaria 2014-2023 (approved by Council of Ministers decision No 269 of May 7, 2014)* (strategi för utveckling och förvaltning av vattenförsörjnings- och sanitetssektorn i republiken Bulgarien (godkänd genom ministerrådets beslut nr 269 av den 7 maj 2014)) (<http://www.mrrb.government.bg/?controller=articles&id=5265>).

Betydande finansiering utöver EU:s medfinansiering behövs fortfarande för att ge tillgång till dricksvatten av bra kvalitet och för att garantera adekvat underhåll av de EU-finansierade investeringarna

89. Vi bedömde huruvida de besökta medlemsstaterna hade fastställt de ytterligare behoven av finansiering för att säkra medborgarnas tillgång till dricksvatten av bra kvalitet och i vilken utsträckning finansieringen kan tillhandahållas genom nationella offentliga och privata medel. Vidare undersökte vi huruvida principen om kostnadstäckning beaktats vid fastställandet av vattenavgifter, så att den befintliga infrastrukturen kan underhållas på det sätt som behövs.

Investeringsgapet för de tre besökta medlemsstaterna fram till 2020 uppskattas till 6 miljarder euro

90. Ekonomiskt stöd från EU:s budget får inte ersätta nationella offentliga utgifter⁷³. Det betyder att tillräckliga nationella offentliga och privata medel måste finnas tillgängliga för att säkra en lämplig nivå av investeringar på lång sikt och för att underhålla de infrastrukturer som redan byggts upp med hjälp av EU:s finansiering eftersom dessa inte kan komma i fråga för ytterligare EU-finansiering i framtiden.

91. Dessutom kan samma utgifter endast få stöd från en av EU:s fonder eller instrument⁷⁴. För dricksvattenprojekt, som anses generera inkomster, kan endast stödberättigande kostnader efter avdrag för potentiella nettoinkomster finansieras. Vid beräkningen av nettoinkomsten tas hänsyn inte bara till kassainflöden utan också till kassautflöden, såsom driftskostnader (inklusive underhållskostnader) och återanskaffningskostnader för investeringarna under en viss referensperiod.

⁷³ Artikel 95.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁷⁴ Artikel 65.11 i förordning (EU) nr 1303/2013.

92. De totala anslagen från Eruf/Sammanhållningsfonden till investeringar på dricksvattenområdet i EU-13 uppgick till cirka 4 miljarder euro under programperioden 2007–2013, och cirka 3,4 miljarder euro planeras för programperioden 2014–2020. Anslagen från Eruf/Sammanhållningsfonden till dricksvattenprojekt i de tre besökta medlemsstaterna för båda programperioderna 2007–2013 och 2014–2020 uppgår till cirka 3,7 miljarder euro (**tabell 5**).

Tabell 5 – Anslag från Eruf/Sammanhållningsfonden till dricksvattenprojekt i Bulgarien, Ungern och Rumänien

Belopp i miljoner euro	2007–2013	2014–2020	Totalt
Bulgarien	166	145	311
Ungern	529	216	745
Rumänien	1 388	1 261	2 649
Totalt	2 083	1 622	3 705

93. År 2014 antog Bulgarien en strategi för vattenförsörjning och sanitetstjänster 2014–2023⁷⁵ med målet att förbättra kvaliteten på vattentjänster och uppfylla EU:s miljönormer. Enligt det dokumentet har investeringsbehoven för dricksvatten (uttag, beredning, överföring och distribution) beräknats till omkring 2,35 miljarder euro (5,0 miljarder bulgariska leva). Som en jämförelse uppgår den EU-finansiering som anslagits för dricksvattenrelaterade investeringar i Bulgarien för perioden 2014–2020 till omkring 145 miljoner euro. Det tyder på ett investeringsgap på omkring 1 600 miljoner euro⁷⁶ för Bulgariens del fram till 2020.

94. För att efterleva kvalitetsnormer och tidsfrister i dricksvattendirektivet antog myndigheterna i Rumänien år 2004 en genomförandeplan för kvaliteten på dricksvatten, där

⁷⁵ *Strategy for Development and Management of the Water Supply and Sanitation Sector in the Republic of Bulgaria 2014-2023* (strategi för utveckling och förvaltning av vattenförsörjnings- och sanitetssektorn i republiken Bulgarien 2014–2023).

⁷⁶ Behovet av 2 500 miljoner euro är för 10 år, därför kan behovet beräknas vara 250 miljoner euro per år. För de sju åren fram till 2020 kan behoven alltså uppskattas till 1 750 miljoner euro, varifrån 145 miljoner euro i EU-finansiering dras av.

man fastställde nödvändiga åtgärder för dricksvattenförsörjningen och motsvarande finansiella behov fram till slutet av 2015, vilka uppskattades till 5,6 miljarder euro. Beloppet reviderades senare, inom ramen för det operativa programmet för stora infrastrukturer 2014–2020, till 5,8 miljarder euro, utöver de investeringar som redan gjorts under programperioden 2007–2013 (då EU bidrog med 1,38 miljarder euro). Som en jämförelse uppgår den EU-finansiering som anslagits för dricksvattenrelaterade investeringar i Rumänien för perioden 2014–2020 till omkring 1,26 miljarder euro. Det tyder på ett investeringsgap på omkring 4 540 miljoner euro för Rumäniens del fram till 2020.

95. Slutligen kommer det även i Ungern att krävas ytterligare nationella eller andra medel, om än i betydligt mindre omfattning, för att möta behoven av att förbättra vattenkvaliteten. I en utvärdering som genomfördes 2013 uppskattades investeringsbehoven för att förbättra vattenkvaliteten i Ungern fram till 2020 till mellan 415 miljoner och 460 miljoner euro (130 000–140 000 miljoner ungerska forint), medan EU:s anslag för programperioden 2014–2020 uppgår till 216 miljoner euro (67 634 miljoner ungerska forint)⁷⁷. Det tyder på ett investeringsgap på upp till 244 miljoner euro för Ungerns del fram till 2020.

Användaravgifterna räcker inte till för att säkra projektens hållbarhet

96. Finansiell hållbarhet i tillhandahållandet av vattentjänster garanteras när inkomsterna från tjänsterna räcker för att täcka både drifts- och underhållskostnader och även kapitalkostnader så att investeringar kan förnyas. Detta är principen om kostnadstäckning.

97. För båda programperioderna 2000–2006 och 2007–2013 föreslogs i kommissionens vägledning att vattenavgifterna skulle täcka åtminstone drifts- och underhållskostnaderna liksom en stor del av tillgångarnas avskrivningskostnader⁷⁸. Avskrivning kan sägas representera den framtida kostnaden för att förnya infrastrukturen.

⁷⁷ Msz.: 101/2012. *Ivóvíz és szennyvíz fejlesztések egyes kérdései - Értékelési zárójelentés ÖKO Zrt - Budapest, 2013. Március* (aspekter av förbättringar inom vatten och avlopp – slutlig utvärderingsrapport nr 101/2012 – ÖKO Zrt – Budapest, mars 2013).

⁷⁸ För programperioden 2000–2006: Tekniskt dokument 1 – Tillämpning av principen förorenaren betalar: differentiering av gemenskapens stödsatser för infrastrukturverksamheter som finansieras genom strukturfonderna, Sammanhållningsfonden och Ispa (6.12.1999). För

98. För programperioden 2014–2020 är godkännandet av operativa program underställt ett förhandsvillkor om kostnadstäckning, det vill säga det måste finnas ett lämpligt bidrag från de olika vattenanvändningarna till kostnadstäckning för vattentjänster⁷⁹. Det är dock upp till medlemsstaterna att definiera vad som är ett lämpligt bidrag.

99. Enligt Bulgariens strategi för 2014–2023 finns det ett stort antal vattenföretag i Bulgarien där driftskostnaderna inte täcks av de inkomster som genereras genom vattenavgifter, trots höjningarna av avgifterna sedan 2008 (vattenavgifterna ökade med 16 % mellan 2008 och 2011, från 1,19 till 1,38 bulgariska leva/m³). Faktum är att enligt alla de scenarier som utvecklas i strategin skulle de genomsnittliga kombinerade avgifterna för vatten och avlopp behöva höjas till omkring det dubbla fram till 2024 jämfört med de avgifter som gällde 2011 för att efterlevnads- och hållbarhetsmålen ska uppnås.

100. Om inte principen om kostnadstäckning respekteras innebär det en betydande risk för hållbarheten i EU-medfinansierade infrastrukturer. I Bulgarien skulle det exempelvis behövas mer än 400 miljoner euro (800 miljoner bulgariska leva) i genomsnitt per år bara för att upprätthålla nätet i dess befintliga längd och under genomsnittlig ålder i nuvarande skick. Mellan 2007 och 2011 har dock mindre än 100 miljoner euro (200 miljoner bulgariska leva) investerats i genomsnitt varje år⁸⁰.

101. Samtidigt måste vattentjänsterna vara överkomliga för kunderna med hänsyn till sociala förhållanden. I kommissionens riktlinjer anges 4 % av hushållsinkomsten som en allmänt accepterad nivå på rimlig kostnad, det vill säga den sammanlagda vattenkostnaden (dricksvatten och avloppsvatten) kan motsvara 4 % av hushållsinkomsten⁸¹. Principen om överkomlighet har beaktats i lagstiftningen i de tre medlemsstater som vi besökte. I

programperioden 2007–2013: Vägledning om metoderna för kostnads-nyttoanalyser, arbetsdokument 4, 8/2006.

⁷⁹ Förhandsvillkor 6.1 i förordning (EU) nr 1303/2013.

⁸⁰ *Strategy for Development and Management of the Water Supply and Sanitation Sector in the Republic of Bulgaria 2014-2023* (strategi för utveckling och förvaltning av vattenförsörjnings- och sanitetssektorn i republiken Bulgarien 2014–2023).

⁸¹ Europeiska kommissionen, *Den nya programperioden 2007–2013 – Metodhandledningar – Arbetsdokument 4 – Vägledning om metoderna för kostnads-nyttoanalyser*, 8/2006.

Bulgarien anses överkomlighet föreligga om det fakturerade beloppet för vattentjänster inte överstiger 2,5 % av den genomsnittliga månadsinkomsten för ett hushåll i det berörda distriktet⁸². I Rumänien är den allmänt rekommenderade nivån för överkomlighet i fråga om vattenförsörjning och sanitetstjänster 3,5 % av den genomsnittliga hushållsinkomsten per månad på nationell nivå (åtskillnad görs mellan stads- och landsbygdsområden)⁸³. Baserat på uppgifter från projektansökningarna hade avgifterna fastställts till omkring 2–2,5 % av nettoinkomsten för ett hushåll med genomsnittlig inkomst. I Ungern slutligen omnämns visserligen principen om överkomlighet i lagstiftningen⁸⁴, men ingen specifik överkomlighetskvalitetskvot har fastställts.

102. I Bulgarien och Rumänien fastställs vattenavgifterna av vattenaktören och godkänns sedan av tillsynsmyndigheten⁸⁵. I bägge länderna fastställs i nationell lagstiftning att avgifterna ska täcka kostnaderna för tillhandahållandet av tjänsten, garantera ändamålsenlig och säker drift av tjänsten samt bevarande och skydd av miljön och människors hälsa, motverka onödig förbrukning och uppmuntra kapitalinvesteringar, så att respekt för aktörens finansiella oberoende och tjänstens kontinuitet garanteras⁸⁶.

103. Dessutom ställs det i Rumänien krav på att vattenaktörer som genomför projekt som finansieras med EU-medel inrättar en reservfond för underhåll, återanskaffning och utveckling för hela investeringsperioden. Fonden ska byggas upp med hjälp av inkomster från vattentjänsterna, vilket därmed måste beaktas vid fastställande av avgifterna⁸⁷. I två av de tre granskade projekten togs dock ingen hänsyn till reservfonden vid fastställandet av

⁸² Tilläggsbestämmelser, punkt 1.4 i lagen om reglering av vatten- och avloppstjänster.

⁸³ Enligt den nationella strategin för påskyndandet av utvecklingen av allmännyttiga samhällstjänster, godkänd genom beslut 246/2006.

⁸⁴ Lag CCIX om vattentjänster.

⁸⁵ Regleringskommissionen för energi och vatten i Bulgarien och nationella regleringsmyndigheten för allmännyttiga tjänster (ANRSC) i Rumänien.

⁸⁶ Förordningen om reglering av kvaliteten på vatten- och avloppstjänster i Bulgarien och lag 241/2006 i Rumänien.

⁸⁷ Artikel 8.1 i bilagan till ANRSC:s beslut nr 65/2007 om godkännande av metoder för fastställande, justering eller ändring av priser/avgifter för tjänster till allmänheten inom vattenförsörjning och sanitet.

avgifterna. Enligt vattenaktören i ett av de granskade projekten (i Călărași) skulle en inkludering av fonden i avgiftsstrukturen ha lett till alltför höga avgifter för att hushållskonsumenter skulle ha råd att betala dem. Detta kan resultera i att underhållet blir undermåligt och att det blir omöjligt att ersätta installationen på lång sikt, vilket äventyrar hållbarheten i vatteninfrastrukturen.

104. I Ungern krävs full kostnadstäckning, och från 2012 och framåt ska detaljerade krav för beräkning av avgifter på nationell nivå fastställas genom dekret från ansvarig minister⁸⁸. I samma lagstiftning specificerades att avgifterna för 2012 bara fick höjas med högst 4,2 % jämfört med avgifterna för 2011. I en efterföljande lag från 2013⁸⁹ specificerades att avgiften skulle minskas med 10 % jämfört med 2012 års avgifter från juli 2013. Sedan dess har inget dekret om fastställande av avgifter antagits och avgifterna har därmed förblivit oförändrade.

105. För de tre granskade projekten i Ungern var de avgifter som togs ut 2016 i genomsnitt 15 % lägre än de avgifter som hade aviserats i ansökningarna och som låg till grund för bedömningen av projekten. Det innebär att kostnadstäckning inte kan uppnås och därmed att underhållet kan bli lidande samt att det eventuellt inte kommer att finnas tillräckliga reserver för att man ska kunna ersätta utrustning på lång sikt och på så sätt garantera vatteninfrastrukturernas hållbarhet.

106. Liknande problem där risken är att de inkomster som genereras är otillräckliga för att säkra driften och underhållet av EU-finansierad infrastruktur har redan påpekats i flera av våra tidigare rapporter⁹⁰.

SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER

107. Överlag noterade vi att medborgarnas tillgång till och försörjning med dricksvatten av bra kvalitet i Bulgarien, Ungern och Rumänien har förbättrats. Detta beror till stor del på de betydande investeringar via Eruf och Sammanhållningsfonden som gjorts de senaste åren.

⁸⁸ Lag CCIX om vattentjänster.

⁸⁹ Artikel 4 i lag LIV (2013), 1.11.2013.

⁹⁰ De särskilda rapporterna nr 9/2010 och nr 2/2015.

Det finns dock fortfarande flera områden där medborgarna försörjs med vatten från det offentliga försörjningsnätet som inte fullt ut uppfyller EU:s normer enligt dricksvattendirektivet från 1998. Dessutom behövs det och kommer det att behövas ytterligare betydande nationella offentliga och privata investeringar för att garantera adekvat underhåll av EU-finansierade investeringar i vattenanläggningar.

Dricksvattendirektivet från 1998 hade genomförts i de flesta avseenden i slutet av 2016

108. Kommissionen har noggrant övervakat efterlevnaden av kraven enligt dricksvattendirektivet och där så krävts inlett överträdelseförfaranden i alla de tre medlemsstater som vi besökte. Ett antal undantag beviljades Ungern och Rumänien vid tidpunkten för deras anslutning till EU, och ytterligare undantag infördes av dessa medlemsstater i ett senare skede. Medlemsstaterna måste omedelbart informera kommissionen om sådana undantag i fråga om stora vattenförsörjningsområden, men endast från och med en andra undantagsperiod i fråga om små vattenförsörjningsområden. År 2016 överensstämde de nationella lagstiftningarna i de besökta medlemsstaterna med kraven i dricksvattendirektivet. Trots det och trots att avsevärda förbättringar av vattenkvaliteten uppnåtts i de tre besökta medlemsstaterna på senare år, försörjs vissa medborgare fortfarande med dricksvatten som inte uppfyller alla EU:s kvalitetsnormer (se punkterna 31–41).

109. Medlemsstaternas rapportering om dricksvattenkvaliteten, som offentliggörs vart tredje år, är det viktigaste verktyg som kommissionen använder för att upptäcka brister i efterlevnaden av parametervärdena i dricksvattendirektivet. Vi noterade ett antal brister i de nuvarande kontrollsystemen. För det första är medlemsstaterna sena med att rapportera in de uppgifter till Europeiska miljöbyrån som kommissionen använder som underlag för sin bedömning av genomförandet av dricksvattendirektivet. Exempelvis tillhandahöll Ungern sina uppgifter för rapporteringsperioden 2011–2013 först i april 2016, mer än ett år senare än vad som krävs. För det andra hade Europeiska miljöbyrån (som kontrollerar efterlevnaden av kontrollkraven på kommissionens vägnar) inte uppmärksammat vissa inkonsekvenser i de uppgifter som rapporterats in av medlemsstaterna för perioden 2011–2013. För det tredje kunde vi i alla de tre besökta medlemsstaterna konstatera att inte alla parametrar i dricksvattendirektivet hade kontrollerats, utan att det fanns några motiveringar eller

förklaringar till eventuella undantag från kontrollkraven. Detta bekräftades också för några av de granskade projekten med finansiering från Eruf/Sammanhållningsfonden där vi noterade att kontroller inte utfördes i enlighet med dricksvattendirektivet och färre parametrar än vad som krävs enligt direktivet testades. För det fjärde, avslutningsvis, är rapporteringen om små vattenförsörjningsområden inte obligatorisk enligt dricksvattendirektivet. Kommissionen har inga undersökningsbefogenheter och kan inte kontrollera huruvida kontroller utförs på det sätt som rapporteras. Det förutsätts att medlemsstaterna rapporterar i god tro enligt principen om lojalt samarbete (se punkterna 42–56).

110. Medlemsstaterna måste vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att tillräckliga och aktuella uppgifter om dricksvattenkvaliteten är tillgängliga för konsumenterna. I de tre medlemsstater som vi besökte noterade vi att detta krav hade införlivats korrekt i nationell lagstiftning, men metoderna för att göra dessa uppgifter tillgängliga för kunderna varierar kraftigt, och i allmänhet tillhandahålls inte uppdaterad information till medborgarna på ett systematiskt sätt. Det finns för närvarande inte någon vägledning från kommissionen om den aspekten (se punkterna 57–59).

111. En revidering av dricksvattendirektivet ingår i kommissionens arbetsprogram för 2017 med målet att avhjälpa ett antal brister som noterats av kommissionen baserat på medlemsstaternas rapportering och vetenskaplig rådgivning (se punkterna 60–67).

Rekommendation 1

Kommissionen bör följa upp brister i medlemsstaternas kontroll, baserat på befintlig rapportering, och genomdriva dricksvattendirektivets krav i det avseendet.

Datum för genomförande: Före slutet av 2018 (i slutet av innevarande rapporteringsperiod).

Rekommendation 2

Kommissionen bör inom ramen för den pågående revideringen av dricksvattendirektivet ta upp följande frågor på lämpligt sätt:

- a) Förbättring av tillhandahållandet av information från medlemsstaterna till kommissionen angående undantag som rör små vattenförsörjningsområden.
- b) Utvidgning av rapporteringskraven så att de omfattar små vattenförsörjningsområden.
- c) Regelbunden rapportering som garanterar att aktuella uppgifter om efterlevnaden av dricksvattendirektivet samlas in från medlemsstaterna. Kommissionen bör överväga möjligheten att använda alternativa it-verktyg (t.ex. datainsamling från nationella myndigheter) för att underlätta rapporteringsarbetet så att det går snabbare och se till att aktuella uppgifter finns tillgängliga.
- d) Skärpning av kraven på att tillgängliggöra tillräckliga och aktuella uppgifter om dricksvattenkvaliteten för konsumenterna.

Datum för genomförande: Före slutet av 2017.

Alla granskade projekt med finansiering genom Eruf/Sammanhållningsfonden har gett bättre dricksvatten i de berörda områdena, men vattenförluster är fortfarande ett vanligt problem

112. Överlag har de granskade projekten med finansiering från Eruf/Sammanhållningsfonden uppnått sina viktigaste mål i fråga om förbättrad vattenkvalitet, ökad tillgång till dricksvatten eller minskade vattenförluster i enlighet med bidragsöverenskommelsen eller projektansökan. Alla utom ett av de granskade projekten med finansiering från Eruf/Sammanhållningsfonden genomfördes enligt det lämpligaste alternativet för att tillgodose de identifierade behoven. Vidare hade de granskade projekten med finansiering genom Eruf/Sammanhållningsfonden uppnått merparten av sina mål vid slutförandet, men ibland var de försenade (framför allt i Ungern och Rumänien). Högre kostnader än vad som

ursprungligen budgeterats noterades för två av de tre granskade projekten i Ungern (se punkterna 73–81).

113. År 2012 låg de genomsnittliga vattenförlusterna på omkring 24 % i Ungern, omkring 40 % i Rumänien och över 60 % i Bulgarien. Det kan jämföras med EU-genomsnittet på cirka 34 %. I alla tre medlemsstaterna har vattenförlusterna faktiskt ökat från 2005 (eller 2007 för Rumäniens del) och fram till 2013. Ökningen av rapporterade vattenförluster, särskilt i Rumänien, hänger samman med förbättrade mätmetoder som har lett till en mer exakt mätning av läckor. För Bulgarien har behovet att förbättra vattenförvaltningen också påtalats sedan 2012 i rådets landsspecifika rekommendationer. Av de nio granskade projekten med finansiering genom Eruf/Sammanhållningsfonden resulterade alla utom ett i minskade vattenförluster. Enligt färskare uppgifter har dock vattenförlusterna i det projektet minskat sedan projektet avslutades. Överlag är vattenförlusterna fortfarande stora, särskilt i Bulgarien och Rumänien, och det inverkar på den övergripande effektiviteten i vattensystemet och ökar kostnaderna för både konsumenter och samhället som helhet. Under programperioden 2007–2013 var det endast Ungern som tillämpade planerad minskning av vattenförluster som urvalskriterium för EU-finansierade projekt (se punkterna 82–88).

Rekommendation 3

Medlemsstaterna bör kräva att planer för att uppnå en viss minskning av vattenförlusterna ingår som ett urvalskriterium för alla vattenanläggningsprojekt, så att nationella mål kan uppfyllas.

Datum för genomförande: Före slutet av 2017.

Rekommendation 4

Kommissionen bör stödja medlemsstaterna i främjandet av åtgärder som syftar till att minska vattenförluster. Det kan uppnås exempelvis genom att låta minskning av

vattenförluster omfattas av EU-finansiering på området dricksvatteninfrastruktur, eller genom ökad insyn i fråga om vattenförluster.

Datum för genomförande: Till nästa programperiod.

Betydande finansiering utöver EU:s medfinansiering behövs fortfarande för att ge tillgång till dricksvatten av bra kvalitet och för att garantera adekvat underhåll av de EU-finansierade investeringarna

114. Tillräckliga nationella offentliga och privata medel måste finnas tillgängliga för att säkra en lämplig nivå av investeringar på lång sikt och för att underhålla de infrastrukturer som byggts upp med hjälp av EU:s finansiering. Ekonomiskt stöd från EU:s budget får inte ersätta offentliga utgifter för en medlemsstat. Anslagen från Eruf/Sammanhållningsfonden till dricksvattenprojekt i de tre besökta medlemsstaterna för båda programperioderna 2007–2013 och 2014–2020 uppgår till cirka 3,7 miljarder euro. Det betyder att de besökta medlemsstaterna totalt kommer att behöva investera mer än 6 miljarder euro för att täcka sina uppskattade behov fram till slutet av 2020. Det tyder på att en del av de nödvändiga investeringarna i vattenanläggningar sannolikt inte kommer att göras, särskilt i Bulgarien och Rumänien (se punkterna 90–95).

115. Finansiell hållbarhet i tillhandahållandet av vattentjänster garanteras därför endast när inkomsterna från tjänsterna räcker för att täcka både drifts- och underhållskostnader och även kapitalkostnader så att investeringar kan förnyas. Detta är principen om kostnadstäckning. Samtidigt måste vattentjänsterna vara överkomliga för kunderna med hänsyn till sociala förhållanden. För programperioden 2014–2020 blev det obligatoriskt att följa principen om kostnadstäckning genom att ett förhandsvillkor måste uppfyllas. För att operativa program ska godkännas för programperioden 2014–2020 måste det därför finnas ett lämpligt bidrag från de olika vattenanvändningarna till kostnadstäckning för vattentjänster. Det är dock upp till medlemsstaterna att definiera vad som är ett lämpligt bidrag. Generellt gäller att storleken på användaravgifterna inte är tillräcklig i någon av de tre medlemsstaterna för att täcka dricksvattenanläggningarnas drifts- och underhållskostnader (se punkterna 96–106).

Rekommendation 5

Medlemsstaterna bör

- a) se till att vattenavgifterna säkrar hållbarheten i vatteninfrastrukturen, inbegripet underhåll och förnyelse,
- b) säkra full kostnadstäckning genom strukturen för vattenavgifter och om nödvändigt överväga att ge ekonomiskt eller annat stöd till hushåll som inte har råd att betala kostnaderna för vattentjänster.

Datum för genomförande: Omedelbart.

Denna rapport antogs av revisionsrättens avdelning II, med ledamoten Iliana Ivanova som ordförande, vid dess sammanträde i Luxemburg den 5 juli 2017.

För revisionsrätten

Klaus-Heiner Lehne

ordförande

BILAGA I**Erufs och Sammanhållningsfondens utgifter för förvaltning och försörjning av dricksvatten (programperioderna 2007–2013 och 2014–2020)**

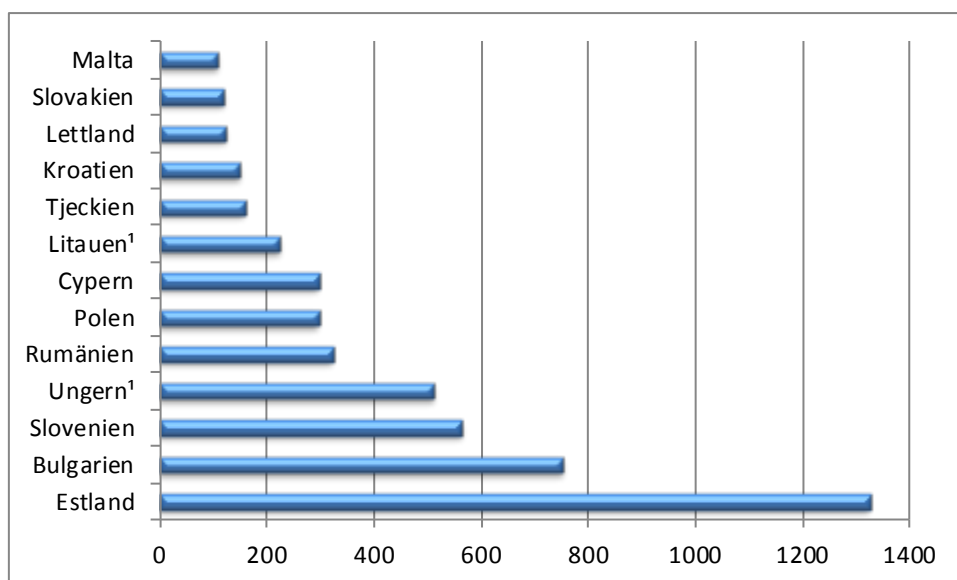
Land	2007–2013	2014–2020			Totala anslag 2007–2013 och 2014– 2020
	Belopp i miljoner euro				
	Kod 45 Vattenhushållning och vattendistribution (dricksvatten)	Kod 020 Vattenförsörjning med dricksvatten för människor (infrastruktur för utvinning, behandling, lagring och distribution)	Kod 021 Vattenvård och dricksvattenskydd (inklusive förvaltning av avrinningsområden, vattenförsörjning, anpassning till klimatförändringar, gemensam och individuell vattenmätning, avgiftssystem och minskning av läckage)	Totalt för koderna 020 och 021	
RO	1 388		1 261	1 261	2 650
PL	478	239	266	505	983
HU	529	155	60	216	744
LV	563		122	122	685
CZ	251	115	77	192	443
LT	153	101	127	227	381
SI	226	125	14	139	365
BG	166	55	89	145	311
EE	204	46	35	81	285
SK	86	68	82	150	236
HR	16	169	40	209	225
MT	6	29	59	87	94
CY			20	20	20
Totalt EU-13	4 066	1 103	2 252	3 355	7 421
Totalt EU-28	7 394	1 761	2 972	4 733	12 127

BILAGA II**Dricksvattenkällor i EU**

Omkring 50 % av dricksvattnet tas från grundvatten och omkring 40 % från ytvatten¹. De återstående 10 % av dricksvattnet utvinns från andra källor, som konstgjord grundvattenbildning² eller strandinfiltrerat grundvatten³.

Den mängd vatten som tas ut (för alla vattenanvändningar) varierar stort mellan medlemsstaterna i EU-13, från 100 kubikmeter per capita i Malta till 1 300 kubikmeter per capita i Estland (se **figur 1**).

Figur 1 – Vattenuttag i m³ per capita 2013

¹ Uppgifterna för Ungern och Litauen avser 2012.

Källa: Eurostat.

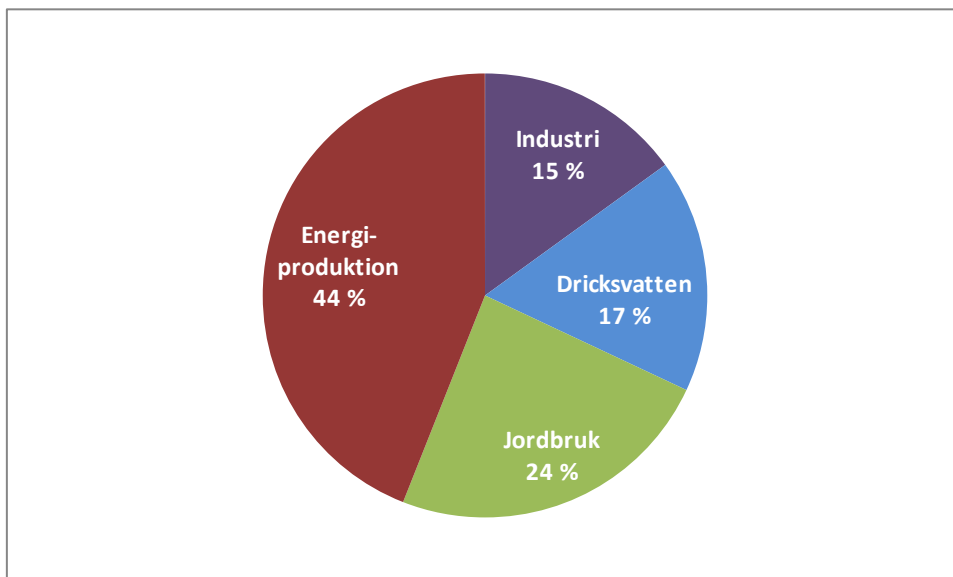
¹ *European water policies and human health* (europeisk vattenpolitik och människors hälsa) – Europeiska miljöbyråns rapport nr 32/2016, s. 18, <http://www.eea.europa.eu/publications/public-health-and-environmental-protection>.

² Med konstgjord grundvattenbildning avses planerade mänskliga åtgärder för att öka mängden tillgängligt grundvatten genom arbeten avsedda att öka den naturliga påfyllningen eller infiltrationen av ytvatten till grundvattenakviferer.

³ Strandinfiltration är en typ av filtrering som fungerar på så sätt att vatten som ska renas för att användas som dricksvatten får passera genom strandbanken längs en flod eller en sjö. Det tas sedan ut via uttagsbrunnar på ett visst avstånd från vattenförekomsten.

Dricksvattenförsörjning till hushållen står för mindre än en femtedel av all vattenanvändning⁴ (se **figur 2**).

Figur 2 – Vattenanvändningen i EU

Källa: Europeiska miljöbyrån

⁴ *Results and lessons from implementing the Water Assets Accounts in the EEA area* (resultat och lärdomar av genomförandet av redovisningen av vattentillgångar i EES-området) – Europeiska miljöbyrån, teknisk rapport nr 7/2013 av den 22 maj 2013, s. 71.

BILAGA III**Tidigare rapporter från revisionsrätten och de viktigaste slutsatserna**

Revisionens inriktning och omfattning	Slutsatser
Särskild rapport nr 9/2010 – <i>Används de utgifter inom EU:s strukturåtgärder som avser vattenförsörjning till hushållen på bästa möjliga sätt?</i>	
Revisionen var främst inriktad på infrastrukturer avsedda uteslutande för vattenförsörjning till hushåll som medfinansierats av Eruf/Sammanhållningsfonden och som slutfördes under programperioden 2000–2006.	Vi konstaterade att strukturfondsutgifterna har bidragit till att förbättra vattenförsörjningen till hushållen, men att bättre resultat kunde ha uppnåtts till en lägre kostnad.
Särskild rapport nr 4/2014 – <i>Integrering av EU:s vattenpolitikmål i den gemensamma jordbrukspolitiken: delvis en framgång</i>	
Vid den här revisionen bedömdes huruvida EU:s vattenpolitikmål framgångsrikt hade integrerats i den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP).	Vi drog slutsatsen att tvärvillkor och landsbygdsutvecklingsstöd hittills hade haft en positiv effekt när det gäller att bidra till de politiska målen att förbättra vattenkvantiteten och vattenkvaliteten, men att instrumenten hade sina begränsningar när det gäller de politiska ambitioner som fastställts för GJP.
Särskild rapport nr 2/2015 – <i>EU:s anslag till anläggningar för rening av avloppsvatten från tätbebyggelse i Donaus avrinningsområde: mer måste göras för att hjälpa medlemsstaterna att uppfylla EU:s politiska mål när det gäller avloppsvatten</i>	
Vid denna revision analyserades framstegen i fråga om genomförandet av direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse och resultaten när det gäller rening av avloppsvatten, hantering av producerat avloppsslam och infrastrukturens finansiella hållbarhet för ett urval av 28 reningsverk som medfinansierades av EU.	Vår slutsats var att bidragen från Europeiska regionala utvecklingsfonden/Sammanhållningsfonden under programperioden 2007–2013 hade spelat en central roll och inneburit att insamlingen och reningen av avloppsvatten hade gått framåt men inte tillräckligt för att tidsfristerna för rening av avloppsvatten skulle hållas.

Särskild rapport nr 23/2015 – Vattenkvaliteten i Donaus avrinningsområde: framsteg har gjorts i genomförandet av ramdirektivet för vatten men det återstår fortfarande en hel del att göra	
Vid revisionen undersöktes huruvida medlemsstaternas genomförande av ramdirektivet för vatten hade lett till bättre vattenkvalitet.	Vi drog slutsatsen att genomförandet av åtgärderna knappast hade förbättrat vattenkvaliteten. Medlemsstaterna undantog ett betydande antal vattenförekomster från kravet på att uppnå en god status senast 2015 och 2021.
Särskild rapport nr 3/2016 – Bekämpning av eutrofieringen i Östersjön: fler och mer ändamålsenliga åtgärder krävs	
Syftet med revisionen var att bedöma huruvida EU-åtgärder som syftar till att hjälpa medlemsstaterna att minska näringsämnesbelastningen i Östersjön hade varit ändamålsenliga.	Vi drog slutsatsen att nitratdirektivet inte hade genomförts helt ändamålsenligt av medlemsstaterna runt Östersjön. EU:s åtgärder hade lett till begränsade framsteg när det gäller att minska näringsämnena i Östersjön.

BILAGA IV**Överträdelseförfaranden med avseende på dricksvattendirektivet i de medlemsstater som besöktes**

Medlemsstat	Överträdelseförfarande	Datum för formell underrättelse enligt artikel 258 i EUF-fördraget	Skäl	Datum för avslutande
Bulgarien	2009/2259	20.11.2009 Ytterligare formell underrättelse 26.9.2013	Felaktigt och/eller ofullständigt införlivande av dricksvattendirektivet	26.2.2015
Ungern	2008/2247	18.9.2008	Ofullständigt införlivande av dricksvattendirektivet	8.10.2009
Ungern	2016/2047	27.5.2016 (föregicks av ett pilotärende som inleddes i december 2013)	Dricksvattendirektivets krav har inte uppfyllts	Pågående förfarande
Rumänien	2009/2260	8.10.2009	Felaktigt och/eller ofullständigt införlivande av dricksvattendirektivet	28.10.2010

BILAGA V**Översikt över granskade projekt**

Projekt	Total kostnad (euro) ¹	(euro)	EU:s bidrag i %	Startdatum	Slutdatum	Mål	Totalt antal invånare som omfattas av projektet	Kostnad/ invånare (euro)
Bulgarien								
Projekt 1 – BG161PO005-1.0.02-0077-C0003 – staden Gabrovo (större projekt)	35 193 027	33 458 011	95 %	23.2.2010	31.10.2016	Att förbättra vattenkretsloppet i det berörda området, från beredning och tillhandhållande av dricksvatten till avledande och rening av avloppsvatten. I fråga om dricksvatten innefattade projektet återuppbyggnad av dricksvattenberedningsanläggningen, upprustning av fyra pumpstationer och anläggning av en ny pumpstation samt utbyte av gamla rörledningar.	62 561	562,54
Projekt 2 – BG161PO005-1.0.02-0058-C0002 – kommunen Veliko Tarnovo	12 556 568	12 459 867	99 %	15.12.2008	15.12.2013	Syftet med projektet var att förbättra kvaliteten, ändamålsenligheten, effektiviteten och miljöaspekterna i fråga om vatten- och avloppstjänsterna i det berörda området. Åtgärderna avseende dricksvatten omfattade anläggning av 4,26 km rörledningar och upprustning av 5,35 km befintliga rörledningar.	62 000	202,53
Projekt 3 – BG161PO005-1.0.06-0073-C0001 – kommunen Panagyurishte	19 755 571	19 144 663	97 %	14.9.2012	31.3.2016	Projektet var inriktat på att förbättra och utveckla avloppsvatteninfrastrukturen i det berörda området. Åtgärderna omfattade upprustning av 23,7 km rörledningar för dricksvatten.	18 229	1 083,74

Ungern								
Projekt 1 – KEOP-1.3.0/09-11-2012-0009 – provinsen Békés (större projekt)	114 528 040	86 480 346	76 %	30.9.2013	28.12.2015	Att tillhandahålla dricksvatten av bra kvalitet för de 66 vattenförsörjningsområden i den berörda provinsen som inte uppfyllde kraven enligt dricksvattendirektivet (generellt för arsenik, järn, mangan, ammonium och i vissa avseenden för kemisk syreförbrukning, bor, jod och nitrater). Projektet omfattade avstängning av 101 oberoende vattenproducerande brunnar som ersattes med utökad centraliserad produktion, beredning och efterföljande överföring av renat vatten.	304 767	375,79
Projekt 2 – KEOP-1.3.0/B/2F/09-11-2011-0002 – staden Szekszárd	16 428 142	10 834 606	66 %	27.3.2012	19.10.2015	Att byta vattentäkter för den berörda staden på grund av fara för kontamination av volatila klorerade alifatiska kolväten från ett före detta industriområde. Enligt studier var det inte genomförbart att på kort sikt åtgärda problemet. För att säkra stadens fortsatta försörjning med dricksvatten av bra kvalitet omfattade projektet därför anläggning av nya brunnar vid Donaus strandbankar och en ny vattenberedningsanläggning. En huvudrörledning på 20,8 km behövde byggas mellan vattenberedningsanläggningen och staden.	34 415	477,35
Projekt 3 – KEOP-1.3.0/2F/09-2010-0009 – staden Gyömrő	2 357 403	1 661 194	70 %	3.1.2011	21.1.2013	Att byta vattentäkter för den berörda staden på grund av dålig kvalitet på råvattnet (vattnet från de gamla brunnarna på stadens södra sida innehöll mer ammonium än tillåtet enligt gränsvärdena). Projektet omfattade utveckling av nya vattenbrunnar samt utökning av kapaciteten hos befintliga brunnar som redan tillhandahöll vatten av bra kvalitet. Dessutom behövde gamla bly- och eternitrör bytas ut och ny klordesinficeringsutrustning installeras för att skydda vattnet från bakterieinfektion.	15 290	154,18

Rumänien								
Projekt 1 – CCI 2007RO161PR003 – provinsen Călărași (större projekt)	73 583 449	62 983 433	86 %	9.10.2008	31.7.2016	Att rusta upp systemen för vattenförsörjning och insamling av avloppsvatten i sex städer. När det gäller dricksvatten var de viktigaste åtgärderna - återställande av grundvatten- och ytvattenkällor och upprustning av vattenledningar och vattenberedningsanläggningar, - upprustning och utbyggnad av vattenreservoarer, pumpstationer, vattenmätning och distributionsnät.	114 880	640,52
Projekt 2 – CCI 2009RO161PR005 – regionen Constanța (större projekt)	136 610 301	120 978 394	89 %	22.11.2010	31.7.2016	Att utveckla ett hållbart vatten- och avloppssystem i de berörda provinserna (Constanța och Ialomița) genom att förbättra kvaliteten på befintliga tjänster och minska den negativa inverkan från avloppsvattenutsläpp. De viktigaste åtgärderna på dricksvattenområdet omfattade utbyggnad och upprustning av brunnsområden, huvudvattenledningar, vattenberedningsanläggningar, kloreringsanläggningar, utbyggnad och upprustning av vattenreservoarer, pumpstationer, distributionsnät och installation av ny vattenmätningstrustning.	569 302	239,96
Projekt 3 – CCI 2007RO161PR009 – området Cluj- Sălaj (större projekt)	131 085 082	105 280 052	80 %	1.10.2008	30.6.2016	Att förbättra beredningen och distributionen av dricksvatten liksom insamlingen och reningen av avloppsvatten i åtta tätorter belägna i de berörda provinserna. När det gäller dricksvattenförsörjning innefattade projektet anläggning och modernisering av vattenkällor avsedda för dricksvattenuttag, upprustning av vattenberedningsanläggningar, utbyggnad och upprustning av distributionsnät, mätning samt inköp av utrustning för laboratorieanalyser och upptäckt av läckage.	144 101	909,68

¹ Alla bidragsbelopp uttrycks ursprungligen i nationella valutor. För projekten i Bulgarien har beloppen i euro beräknats enligt den fasta växelkursen 1,95583 bulgariska leva/euro. För projekten i Rumänien har beloppen i euro beräknats enligt en genomsnittlig växelkurs mellan den Inforeuro-växelkurs som gällde vid tidpunkten då projekten godkändes och den Inforeuro-växelkurs som gällde då projekten slutfördes. För projekten i Ungern har beloppen i euro beräknats enligt växelkursen 313,12 ungerska forint/euro som var den officiella växelkursen den 31 december 2015.

KOMMISSIONENS SVAR PÅ EUROPEISKA REVISIONSRÄTTENS SÄRSKILDA RAPPORT

”GENOMFÖRANDET AV DRICKSVATTENDIREKTIVET: VATTENKVALITETEN OCH TILLGÅNGEN TILL VATTEN HAR FÖRBÄTTRATS I BULGARIEN, UNGERN OCH RUMÄNIEN, MEN DET BEHÖVS FORTSATT STORA INVESTERINGAR”

KOMMISSIONENS SVAR

II. Kommissionen påminner om att ett av målen för det nuvarande dricksvattendirektivet inte är att medborgarna får ”säkrare tillgång till dricksvatten av bra kvalitet”.

V.

a) **Kommissionen godtar delvis rekommendationen och tänker genomföra den på följande sätt:**

Kommissionen kommer att fokusera på de främsta brister som identifierats och som påverkar dricksvattnets kvalitet men kan på grund av begränsade resurser inte systematiskt följa upp alla brister i fråga om kontroller.

Kommissionen kommer att undersöka hur rapporteringsbestämmelserna kan förbättras som ett led i den pågående översynen av dricksvattendirektivet.

b) Kommissionen **godtar** i huvudsak rekommendationerna b1 till b4. Detta är emellertid beroende av resultatet av översynen av dricksvattendirektivet, som inte är känt i skrivande stund. Innehållet i förslaget om ändring av dricksvattendirektivet beror till stor del på slutsatserna från konsekvensbedömningen. Förslaget är ännu inte klart och kommissionen undersöker olika alternativ för att förbättra de brister som identifierats. Förslaget måste i detta avseende ligga i linje med målsättningen i riktlinjerna för bättre lagstiftning¹ att kommissionens förslag ska uppfylla de politiska målen till lägsta möjliga kostnad och ge största möjliga fördelar för medborgare, företag och arbetstagare, samtidigt som alla onödiga administrativa bördor undviks (*”meet policy goals at minimum cost and deliver maximum benefits to citizens, businesses and workers while avoiding all unnecessary regulatory burdens”*), framför allt för små företag.

b1 – Kommissionen kommer, inom ramen för översynen av direktivet, att allmänt beakta hur information, kontroll och rapportering kan förbättras för små vattenförsörjningsområden.

b2 – Kommissionen kommer, inom ramen för översynen av direktivet, att allmänt beakta hur information, kontroll och rapportering kan förbättras för små vattenförsörjningsområden genom att även för dessa tillämpa den riskbaserade kontrollmetoden.

b3 – Kommissionen kommer, inom ramen för översynen av direktivet, att allmänt beakta möjligheten att ändra direktivets rapporteringsbestämmelser.

Rapporteringen bör helst fokusera på den information som är nödvändig för efterlevnadskontrollen (incidenter, nya ämnen etc.).

b4 – Kommissionen kommer, som ett led i översynen av dricksvattendirektivet, att undersöka hur konsumenternas tillgång till information kan förbättras, eftersom den frågan har angetts som ett

¹ http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/docs/swd_br_guidelines_en.pdf

område för förbättringar i kommissionens arbetsdokument om en Refit-utvärderingen av dricksvattendirektivet 98/83/EG².

c) Kommissionen godtar rekommendationen.

Kommissionen är medveten om problemet med vattenförluster och tänker, inom ramen för översynen av dricksvattendirektivet, främja åtgärder på medlemsstatsnivå i enlighet med subsidiaritetsprincipen.

Att minska vattenförluster genom EU-finansierad verksamhet kan emellertid leda till finansiering av underhåll, vilket inte alltid är en prioriterad investering, framför allt inte för medlemsstater där det inte finns ett tillräckligt försörjningsnät för att täcka hela befolkningen.

VI. Kommissionen noterar att dessa rekommendationer riktar sig till medlemsstaterna.

7. Rapporteringsförfarandet är medlemsstaternas viktigaste politiska verktyg för att säkerställa att kontrollerna genomförs och att kontrollinformation om kvaliteten på det vatten som är avsett som dricksvatten finns tillgänglig.

Medlemsstaterna följer i regel omedelbart upp eventuella brister i fråga om efterlevnaden av direktivets parametervärden.

11. Kommissionen följde upp det faktum att endast hälften av medlemsstaterna rapporterade om små vattenförsörjningsområden genom att införa ett ”lättare” rapporteringsförfarande (undersökning) för små vattenförsörjningsområden 2016. Förfarandet bygger på en förenklad metod (medlemsstaternas genomsnittliga efterlevnad av mikrobiologiska och kemiska parametrar). Resultaten av denna undersökning bekräftar en genomsnittlig efterlevnad för mikrobiologiska parametrar på över 98 % för små vattenförsörjningsområden hos medlemsstaterna.

För perioden 2008–2010 rapporterade Tjeckien att efterlevnadsnivån enligt de nationella myndigheterna var hög och redovisade enbart exempel på efterlevnadsuppgifter för ett urval av åtta parametrar för referensåret 2011.

14. Information om förluster i distributionsnätet nämndes i rapporten för perioden 2008–2010 i kapitlet om utmaningar som ett engångsexempel bland flera andra. Vattenförluster ingår för närvarande inte i dricksvattenrapporteringen. Som ett led i översynen av dricksvattendirektivet kommer kommissionen att överväga hur öppenheten i fråga om vattenförluster kan förbättras.

15. Se svaret på punkt 14.

18. Kommissionen påminner om att det nuvarande dricksvattendirektivet 98/83/EG endast reglerar kvaliteten på vatten som är avsett som dricksvatten: det anger minimikriterier för det vatten som kommer ur kranen. Direktivet innehåller inga bestämmelser om dricksvattenförsörjningen eller om kvalitet eller kvantitet vid källan. Alternativ för att förbättra tillgången till vatten kommer att beaktas i översynen av direktivet mot bakgrund av resultaten från konsekvensbedömningen.

20. Principen om kostnadstäckning i artikel 9 i vattenramdirektivet avser även miljö- och resurskostnader, inte bara ekonomiska kostnader.

21. Kommissionen betraktar överkomlighetskvoten på 4 % enbart som ett riktmärke. Den användes för att göra en lönsamhetsanalys. Kommissionen påpekar att förhållandena varierar i Europa och att eventuella överkomlighetströsklar för vattenavgifter därför bör fastställas från fall till fall av vattenaktörer och/eller tillsynsmyndigheter.

² SWD(2016) 428 final

30. Andra strecksatsen: Kommissionen påminner om att dricksvattendirektivet endast reglerar kvaliteten på vatten som är avsett som dricksvatten.

Se även svaret på punkt 18.

38. Enligt en rapport från Ungern i februari 2017, där man redovisade situationen per den 31 december 2016, var efterlevnaden i 18 kommuner fortfarande bristfällig. Under ett möte nyligen informerades de ungerska myndigheterna dessutom kommissionen om att den planerade efterlevnaden försenats ytterligare. Kommissionen har beaktat denna senaste information i vederbörlig ordning och överväger de nödvändiga stegen i sammanhanget.

39. Kommissionen noterar att undantagen högst troligen i regel gällde små till mycket små vattentäkter.

Enligt den normala rapporteringscykel som anges i direktivet kommer uppgifterna för 2015 att rapporteras till kommissionen först i början av 2018, tillsammans med uppgifterna för 2016.

I enlighet med direktivets rapporteringskrav kan medlemsstaterna emellertid välja om de vill rapportera uppgifter om små vattentäkter.

Det är därför svårt för kommissionen att upptäcka sådana situationer, men medlemsstaten i fråga bör vidta avhjälpande åtgärder.

40. Se svaret på punkt 39.

Bulgarien rapporterade dessutom inga uppgifter om små vattenförsörjningsområden för parametrarna nitrat/nitrit, utan enbart genomsnittlig efterlevnadsprocent för uppmätta kvalitetsparametrar för dricksvattnet: 2011: 97,8 %, 2012: 97,7 % och 2013: 97,8 %.

41. I de fall där kommissionen förfogade över nödvändig information, såsom i fallet med Ungern, har den vidtagit lämpliga rättsliga åtgärder.

42. Kommissionen noterar att förseningarna när det gäller offentliggörandet av rapporten har minskat sedan 2005.

Det sena offentliggörandet berodde delvis på tidpunkten för, fullständigheten i och kvaliteten på medlemsstaternas rapportering.

43. Rapporteringen är verkligen komplex. Under rapportperioden 2011–2013 har till exempel ett stort antal analyser utförts i medlemsstaterna: 4,1 miljoner analyser för mikrobiologiska parametrar, 7,1 miljoner för kemiska parametrar och 17,5 miljoner för indikatorparametrar.

47. Om medlemsstaterna anser att en viss parameter inte föreligger i ett vattenförsörjningsområde har de möjlighet att minska kontrollernas frekvens enligt bilaga II tabell B1 not 4 (fram till den 27 oktober 2017) eller enligt bilaga II del C i direktivet (efter den 27 oktober 2017).

Kommissionen har dessutom inga undersökande befogenheter och kan därför inte verifiera att kontrollerna sker på det sätt som rapporterats. Medlemsstaterna antas rapportera i god tro, i enlighet med principen om ärligt samarbete.

49. Medlemsstaterna kan utnyttja det allmänna undantaget i bilaga II del 2 Utvidgad kontroll, som innebär att alla parametrar som fastställs i enlighet med artikel 5.2 och 5.3 ska underkastas utvidgad kontroll om inte de behöriga myndigheterna, för en tidsperiod som de själva bestämmer, finner att en parameter sannolikt inte förekommer i en viss täkt i koncentrationer som skulle kunna innebära en risk för att ifrågakvarande parametervärde inte klaras. Medlemsstaterna måste inte rapportera till kommissionen om att de utnyttjar detta allmänna undantag.

50. Enterokocker kan användas som indikatorer för kolibakterier från fekal förorening. Eftersom antalet intestinala enterokocker i mänsklig avföring i regel är en storleksordning mindre än antalet kolibakterier, används kolibakterier oftare än enterokocker för att testa vatten.

Se även svaret på punkt 49.

52. Europeiska miljöbyrån har informerat kommissionen om att den inte längre kommer att utföra dessa uppgifter (kvalitetskontroll av uppgifter, förteckningar etc.) och att den – på grund av bristande resurser – kommer att sluta bistå kommissionen vid kommande dricksvattenrapporteringar, trots kommissionens begäran om att sådan rapportering ska fortgå åtminstone fram till den kommande översynen av direktivet. Kommissionens avdelningar kommer att undersöka alternativ för insamling av uppgifter, kvalitetskontroll och utarbetande av nationella databaser för den senaste rapporteringen före översynen av direktivet, som kommer att omfatta en förenkling av rapporteringskraven.

Vissa fel (t.ex. tryckfel) kan inträffa även om uppgifternas kvalitet kontrolleras av Europeiska miljöbyrån och dubbelkontrolleras av medlemsstaten. Sådana enstaka fel innebär inte att korrektheten i rapporteringen som helhet kan ifrågasättas.

Ruta 4 – Exempel på inkonsekvenser i medlemsstaternas rapportering om efterlevnaden av dricksvattendirektivet som kunde ha upptäckts av Europeiska miljöbyrån

Felet i tabell 3-2 i den rumänska landsrapporten missades, trots en kvalitetskontroll av Europeiska miljöbyrån och dubbelkontroll av medlemsstaten. I den nationella rapporten från Rumänien anger den siffra som återges i figur 2.2 en hundra procentig kontroll av koliforma bakterier, vilket indikerade att det inte fanns något problem här. Detta kan vara skälet till att misstaget inte upptäcktes i tabellen.

Kvaliteten på de uppgifter som medlemsstaterna lämnade till kommissionen kontrollerades av Europeiska miljöbyrån och dubbelkontrollerades av medlemsstaten. Därför gjordes ingen ytterligare jämförelse med eventuellt avvikande nationella rapporter.

53. Kommissionen har redan tidigare vidtagit åtgärder som svar på oron gällande små vattenförsörjningsområden: En workshop organiserades den 9 november 2011 och dessutom offentliggjordes studien *Best Practices for conducting a risk-assessment for small water supplies* (Bästa praxis för att utföra riskbedömning för små vattenförsörjningsområden), särskilda faktablad för medlemsstaterna utöver den sammanfattande rapporten och broschyren *Framework for Action for the management of small drinking water supplies* (Riktlinjer för åtgärder för förvaltning av små dricksvattentäkter). Undersökningen från 2016 visar att situationen är bättre än under perioden 2010–2013 och att den fortfarande förbättras.

Dessutom noterade kommissionen i arbetsdokumentet om Refit-utvärderingen av dricksvattendirektivet³ att förebyggande säkerhetsplanering och riskbaserade inslag underutnyttjades i det nuvarande dricksvattendirektivet och att detta utgjorde en brist. Kommissionen har för avsikt att ta upp detta vid översynen av direktivet och bedömer för närvarande effekterna av ett eventuellt införande av en riskbaserad metod för stora och små vattenförsörjningsområden, vilken kan göra det enklare att koncentrera tid och resurser till de främsta riskerna och kostnadseffektiva åtgärder vid källan samt minska den administrativa bördan.

58. Enligt det gällande dricksvattendirektivet kan man godta en viss variation i de olika metoderna för tillgång till information. Kommissionen angav redan i sitt arbetsdokument om Refit-

³ SWD(2016) 428 final

utvärderingen av dricksvattendirektivet 98/83/EG att en mer aktiv spridning av relevant information kunde vara nyttig.

69. Kommissionen överväger redan olika alternativ för att minska vattenförlusterna, som utgör ett problem eftersom det förhindrar en effektiv dricksvattenförsörjning, vilket påpekas i den inledande konsekvensbedömningen⁴ av dricksvattendirektivet.

75. Szekszárd-projektet förväntas uppnå sina mål under programperioden 2014–2020.

Ruta 5 – Ytterligare investeringar krävs för ett projekt finansierat genom Eruf/Sammanhållningsfonden i Ungern (Szekszárd)

Även om Donau tidigare har drabbats av lågt vattenstånd kan inte den exakta förekomsten och omfattningen förutses, vilket påverkar möjligheterna att förutsäga koncentrationerna av vissa parametrar och därmed försvårar en planering av arbeten som syftar till efterlevnad på lång sikt. Under perioden 2014–2020 tänker Ungern emellertid i ännu högre grad beakta klimatförändringen vid utvärderingen av projekt.

76. Se nedan under ruta 6.

Ruta 6 – Delvis uppnådda mål i ett rumänskt projekt (Călărași)

De investeringar inom vattensektorn som medfinansierades av Sammanhållningsfonden under perioden 2007–2013 förbättrade aktörernas möjligheter att göra noggrannare mätningar av och bättre kontrollera den totala prestandan hos de allmännyttiga anläggningar och den infrastruktur som konstruerats. Som ett resultat av detta förväntas de antaganden och syften som ska ligga till grund för de förväntade investeringarna under 2014–2020 bli mer tillförlitliga. Detta är ett tydligt tecken på den positiva effekten av EU:s investeringar och medlemsstaternas förmåga att lära av sina misstag och vidta lämpliga åtgärder för att inte få sådana problem i framtiden.

79. Kommissionen anser att de projekt som finansierades i Ungern och Rumänien försenades på grund av sin komplexitet och utformning. Dock uppnådde stödmottagarna i stort sett sina mål.

I Rumänien stötte vattenaktörerna dessutom på ett antal problem som resulterade i förseningar under upphandlingsförfarandena.

För att lindra de negativa effekterna av bristfälliga kontrakt om projektgenomförande främjade kommissionen olika övergripande initiativ till förmån för stödmottagarna, såsom utveckling av standardiserade upphandlingsdokument, riktmärkning av vattenaktörer och tekniskt stöd.

80. Initiala antaganden om projektkostnader är ganska osäkra. I samband med de båda nämnda projekten genomfördes en korrekt offentlig upphandling och följaktligen var kontraktssumman ett resultat av konkurrensen på marknaden. För att möta denna osäkerhet på marknaden införs ett reservbelopp för vart och ett av projekten för att skapa en marginal som täcker kostnadsvariationer till följd av offentlig upphandling.

93. Inom ramen för strategin beräknades det totala investeringsbehovet perioden 2014–2020 till cirka 6,1 miljarder euro, uppdelat på följande sätt: 2,5 miljarder euro för dricksvatten, 2,2 miljarder euro för insamling av avloppsvatten och 1,4 miljarder euro för rening av avloppsvatten. Enligt en jämförelse mellan behoven på 6,1 miljarder euro och de EU-medel som avsatts för vatten och avlopp under programperioderna 2007–2013 och 2014–2020, bör EU-medel kunna täcka mellan

⁴ http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-1061434_sv

30 % och 40 % av de uppskattade totala kapitalkostnadsbehoven för vattenförsörjning och sanitetstjänster.

För programperioden 2014–2020 har i själva verket cirka 145 miljoner euro avsatts för investeringar i dricksvattenförsörjning och vattenförvaltning och bevarande av dricksvatten av de totalt 1,016 miljarder som avsatts inom Sammanhållningsfonden för vattensektorn i Bulgarien. Denna sektorsvisa avsättning syftar till att minska bristen på efterlevnad av direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse, med tanke på landets stora behov av investeringar för efterlevnad som beskrivits ovan.

Gemensamt svar på punkterna 94 och 95.

När det gäller behovet av ytterligare resurser för att uppfylla kraven om förbättrad vattenkvalitet, bör de nationella investeringarna täcka investeringsgapet.

96. Se svaret på punkt 20.

98. Även om medlemsstaterna har ansvaret för att tillämpa en lämplig politik för vattenavgifter, ska kostnadstäckningen enligt förhandsvillkoret överensstämma med artikel 9.1 första strecksatsen i direktiv 2000/60/EG, med hänsyn till kostnadstäckningens sociala, miljömässiga och ekonomiska effekter liksom geografiska och klimatiska förhållanden i den eller de regioner som påverkas, i förekommande fall.

100. Kommissionen noterar i sammanhanget att utbetalningarna från EU:s fonder ökade mot slutet av programperioden 2007–2013, vilket innebar att Bulgarien kunde begära nästan 95 % av avsättningen för det aktuella prioriterade området (på cirka 969 miljoner euro).

101. Kommissionen anser att överkomlighetskvoten på 4 % är indikativ.

Se svaret på punkt 21.

103. Kommissionen konstaterar att en strategi som bygger på gemensamma avgifter för att stödja investeringarnas långsiktiga hållbarhet och med beaktande av överkomlighetsfrågor infördes i Rumänien som ett led i lönsamhetsanalysen för EU-finansierade projekt under perioden 2007–2013.

Under perioden 2014–2020 kommer vattenaktörerna att justera och konsolidera sin metod för avgiftsstrukturer för att vattentjänster som uppfyller kraven ska kunna byggas ut till fler områden och för att tillgodose kraven i de reviderade riktlinjerna för lönsamhetsanalysen vad gäller fullständig kostnadstäckning och tillgångarnas avskrivning. Projektens utformning kommer att utvecklas i enlighet därmed.

105. Kommissionen påpekar att gällande avgifter sänktes. Kommissionen följer därför utvecklingen och ger rekommendationer till de ungerska myndigheterna för att säkerställa de ekonomiska resurser som krävs för de uppgraderade tillgångarnas hållbarhet. Det kan emellertid vara viktigt, i enskilda fall, att avgiftsjusteringarna införs försiktigt och gradvis under en längre tidsperiod för att minska risken för plötslig snedvridning av vatteninvesteringens sociala överkomlighet för allmänheten.

Se även svaren på punkterna 98 och 101.

109. Kommissionen överväger att ändra rapporteringsbestämmelserna som ett led i översynen av dricksvattendirektivet.

Kommissionen vill säkerställa att rapporteringen fokuserar på den information som är nödvändig för efterlevnadskontrollen (incidenter, nya ämnen etc.). Kommissionen har för avsikt att undersöka alternativ såsom andra IT-verktyg (till exempel insamling av uppgifter från nationella förvaltningar) för att underlätta rapporteringen, göra den snabbare och säkerställa tillgången till aktuell information.

110. Mot bakgrund av den befintliga lagstiftningsramen anser kommissionen att en vägledning om kraven om information till konsumenterna helst bör ges på nationell nivå.

Rekommendation 1

Kommissionen godtar delvis rekommendationen och tänker genomföra den på följande sätt:

Kommissionen kommer att fokusera på de främsta brister som identifierats och som påverkar dricksvattnets kvalitet men kan på grund av begränsade resurser inte systematiskt följa upp alla brister i fråga om kontroller.

Kommissionen kommer att undersöka hur rapporteringsbestämmelserna kan förbättras som en del av den pågående översynen av dricksvattendirektivet.

Rekommendation 2

Kommissionen **godtar** i princip rekommendation 2 a–d. Detta är emellertid beroende på resultatet av översynen av dricksvattendirektivet, som inte är känt i skrivande stund, och innehållet i förslaget om ändring av dricksvattendirektivet beror till stor del på slutsatserna från konsekvensbedömningen. Förslaget är ännu inte klart och kommissionen undersöker olika alternativ för att förbättra de brister som identifierats. Förslaget måste ligga i linje med målsättningen i riktlinjerna för bättre lagstiftning⁵ om att kommissionens förslag ska uppfylla de politiska målen till lägsta möjliga kostnad och ge största möjliga fördelar för medborgare, företag och arbetstagare, samtidigt som alla onödiga administrativa bördor undviks (*“meet policy goals at minimum cost and deliver maximum benefits to citizens, businesses and workers while avoiding all unnecessary regulatory burdens”*), framför allt för små företag.

a) Kommissionen kommer, inom ramen för översynen av direktivet, att allmänt beakta hur information, kontroll och rapportering kan förbättras för små vattenförsörjningsområden.

b) Kommissionen kommer, inom ramen för översynen av direktivet, att allmänt beakta hur information, kontroll och rapportering kan förbättras för små vattenförsörjningsområden genom att även för små vattenförsörjningsområden tillämpa den riskbaserade kontrollmetoden.

c) Kommissionen kommer, inom ramen för översynen av direktivet, att allmänt beakta möjligheten att ändra direktivets rapporteringsbestämmelser.

Rapporteringen bör helst fokusera på den information som är nödvändig för efterlevnadskontrollen (incidenter, nya ämnen etc.).

d) Kommissionen kommer, som ett led i översynen av dricksvattendirektivet, att undersöka hur konsumenternas tillgång till information kan förbättras, eftersom den frågan har angetts som ett område för förbättringar i kommissionens arbetsdokument om en Refit-utvärderingen av dricksvattendirektivet 98/83/EG.

112. Se kommentarerna för de punkter som nämns.

De flesta av målen uppnåddes eller bidrog till att förbättra situationen inom respektive område, trots förseningarna. Oförutsebara händelser (minskade vattennivåer i Donau) låg bakom misslyckandet med att uppfylla de långsiktiga efterlevnadsmålen i ett av de nämnda projekten.

113. Trots prioriteringen av efterlevnad och uppförandet av den nya nätinfrastrukturen konstaterar kommissionen att en del av de investeringar som medfinansierats i större projekt under perioden

⁵ http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/docs/swd_br_guidelines_en.pdf

2007–2013, i vederbörligen motiverade fall, inbegrep en del med återställning av befintlig infrastruktur för att lindra vattenförlusters negativa effekten på nya investeringar.

Under perioden 2014–2020 bibehålls samma strategi i samtliga länder där vattenläckage betraktas som en viktig faktor.

Rekommendation 3

Kommissionen noterar att denna rekommendation riktar sig till medlemsstaterna.

Rekommendation 4

Kommissionen godtar rekommendationen.

Kommissionen är medveten om frågan om vattenförluster och tänker, inom ramen för översynen av dricksvattendirektivet, främja åtgärder på medlemsstatsnivå i enlighet med subsidiaritetsprincipen.

Att minska vattenförluster genom EU-finansierad verksamhet kan emellertid leda till finansiering av underhåll, vilket inte alltid är en prioriterad investering, framför allt inte för medlemsstater där det inte finns ett tillräckligt försörjningsnät för att täcka hela befolkningen.

114. Kommissionen är medveten om att investeringsbehoven inom vattensektorn (som omfattar dricksvatten, insamling och rening av avloppsvatten, åtgärder för att bekämpa översvämningar etc.) kan komma att bli betydande i vissa medlemsstater under kommande år. De framtida prioriteringarna i fråga om EU-finansiering bör fastställas med hänsyn till medlemsstaternas faktiska behov. Kommissionen har tagit initiativ för att få en bättre översikt över investeringsbehoven inom vattensektorn.

115. Kommissionen noterar att kostnadstäckning även bör omfatta miljö- och resurskostnader, enligt ramdirektivet om vatten.

Rekommendation 5

Kommissionen noterar att denna rekommendation riktar sig till medlemsstaterna.

Händelse	Datum
Revisionsplanen antas / Revisionen inleds	20.4.2016
Den preliminära rapporten skickas till kommissionen (eller till ett annat revisionsobjekt)	19.5.2017
Den slutliga rapporten antas efter det kontradiktoriska förfarandet	5.7.2017
Svaren från kommissionen (eller från ett annat revisionsobjekt) har tagits emot på alla språk	11.8.2017

I den här rapporten undersöks huruvida EU:s åtgärder har förbättrat dricksvattenkvaliteten i Bulgarien, Ungern och Rumänien i enlighet med kraven i dricksvattendirektivet från 1998.

Överlag drog vi slutsatsen att situationen har förbättrats avsevärt. Det finns dock fortfarande områden där medborgarna försörjs med vatten från det offentliga försörjningsnätet som inte fullt ut uppfyller EU:s normer. Dessutom kommer det att behövas ytterligare betydande nationell offentlig och privat finansiering för att garantera att alla medborgare i dessa medlemsstater får tillgång till vatten av bra kvalitet och att EU-finansierade investeringar i vattenanläggningar kan underhållas på det sätt som krävs.

Bland annat rekommenderar vi att flera återstående frågor tas upp till behandling inom ramen för den pågående revideringen av dricksvattendirektivet och att hållbarheten i vatteninfrastrukturen garanteras samtidigt som tjänsten måste förbli överkomlig.

EUROPEISKA
REVISIONSRÄTTEN

Publikationsbyrån

EUROPEISKA REVISIONSRÄTTEN
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURG

Tfn +352 4398-1

Frågor: eca.europa.eu/sv/Pages/ContactForm.aspx
Webbplats: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

©Europeiska unionen, 2017

För all användning eller återgivning av foton eller annat material som Europeiska unionen inte har upphovsrätten till måste tillstånd inhämtas direkt från upphovsrättsinnehavaren.